

Musiklärarutbildningen – efter 2011-års reform.

**En jämförande studie av ämneslärarprogrammets inriktning mot
gymnasieskolan i Sverige.**

2016-06-02

Förord

KMH:s Utbildnings- och forskningsnämnd tillsatte den 26 februari 2015 en arbetsgrupp – *Lärarytbildningsutredningsgruppen* – som fick i uppdrag att undersöka hur ämneslärarprogrammen i musik är utformade på de åtta lärosäten där utbildningen ges. Beslutet om utredningen tog avstamp i högskolestyrelsens strategiska plan där man beslutat att:

- Lärarytbildningen ska genomsyra hela KMH för att verka för musiklivets fortsatta utveckling.

samt i nedanstående punkt i KMH:s verksamhetsplan för 2015:

- En systematisk jämförelse mellan ämneslärarytbildningen i musik på KMH och motsvarande utbildningar vid andra lärosäten i landet/norden ska göras och följas upp genom benchmarkingprojekt.

I utredningsgruppen har följande personer ingått: lektor Filip Kvissberg, lektor fil. dr Ronny Lindeborg, adjunkt fil. dr Irene Sjögren, adjunkt Björg Ollén, adjunkt Karin Hjertzell, adjunkt Gunnel Mauritzson, adjunkt Peter Schyborger samt studentrepresentanterna Katrina Hedén och Birgit Mathea Hustad, under ledning av ordförande professor Mats Widlund. Den 11 januari 2016 meddelade Ronny Lindeborg att han lämnar gruppens arbete.

Detta utredningsarbete utgör en delmängd av KMH:s samlade översynsarbete av utbildningsutbudet som startades 2015 och fortgår under 2016.

Utredningens sekreterare, avdelningschefen Peder Hofmann, har inledningsvis planerat undersökningsarbetet, samt varit ansvarig för insamling av data. Utbildningshandläggaren Cecilia Berg har sammanställt, bearbetat och analyserat befintligt material samt tagit fram kompletterande material. I arbetet med statistikinsamling har handläggare Mats Åberg bistått. Forskningshandläggaren Annika Åkerblom har i slutskedet av arbetet stått för strukturering samt textredigering och färdigskivande av rapporten. Nämndsekreterare Charlotte Göransson har varit behjälplig med korrekturläsning.

Mats Widlund

Filip Kvissberg

Irene Sjögren

Björg Ollén

Karin Hjertzell

Gunnel Mauritzson

Peter Schyborger

Katrina Hedén

Birgit Mathea Hustad

*/Cecilia Berg
Peder Hofmann
Annika Åkerblom*

Innehållsförteckning

Förord	2
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Uppdraget	4
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Arbetsmetod och material	5
1.5 Utgångspunkter	6
1.6 Disposition	6
2. En historisk bakgrundsteckning – musikleäroartutbildning och ämnesläroartutbildning i Sverige	7
<i>Sammanfattning</i>	8
3. Ämnesläroartutbildningen idag	9
3.1 Examensordningens krav på ämnesläroartutbildning	9
3.2 Läroartutbildning i andra (praxisrelaterade) ämnen	9
4. Antagningsprov till ämnesläroartutbildningen i musik	11
<i>G-provet – gemensamma bedömningskriterier för ämnesläroartutbildningen i musik</i>	11
<i>Lokala prov</i>	12
<i>Sammanfattning</i>	17
5. Ämnesläroartutbildning i musik	18
5.1 Översikt av programstruktur	18
5.2 Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK)	22
5.3 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)	25
5.4 Musik ämne ett och två	29
5.5 Sammanfattande analys	32
6. Söktryck till ämnesläroartutbildning i musik	34
<i>Sökande till ämnesläroartutbildningen i musik</i>	34
<i>Antagna till ämnesläroartutbildning i musik</i>	36
7. Sammanfattande analys	38
Bilagor	41
<i>Bilaga 1: Utredningsdirektiv</i>	41
<i>Bilaga 2: Frågor till lärosäten med ämnesläroartutbildning i musik</i>	42

1. Inledning

Läroutbildningen har en central roll i välfärdsstatens utveckling och härrör, något förenklat, ur behovet att få fram kvalificerad arbetskraft och skapa en tydlig samhällsordning. När den allmänna skolplikten infördes 1842 kom läroutbildningen att regleras av staten och för oexaminerade lärare infördes en minsta kunskapsnivå som måste uppfyllas för anställning. Alltsedan dess har kunskapsnivån för lärare och läroutbildningens innehåll, inriktning och form varit föremål för utredning, omdaning, debatt och politisk strid.

Lärarens roll har också kommit att vara föremål för omfattande diskussion i spänningsfältet mellan kunskapsförmedlare och fostrande samhällsbevarare. Här har frågan om sakkunskapens betydelse visavi kunskaper om villkoren för lärandet som sådant, varit föremål för återkommande och intensiva diskussioner. I relation till rollen som kunskapsförmedlare har forskningsområdet utbildningsvetenskap utvecklats – ett fält som inrymmer såväl didaktik och specifika pedagogiska fält, som t.ex. musikpedagogik.¹

Idag verkar den yrkeskategori som i dagligt tal kallas musiklärare i grund- och gymnasieskola, i kommunal musik- och kulturskola, i folkhögskola samt vid andra utbildningsanordnare såsom studieförbund och kyrkor.

1.1 Bakgrund

Ämnesläroutbildning i musik ges vid åtta lärosäten i Sverige – Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH), Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå, Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund, Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro, Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik (HSM), Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö samt Linnéuniversitetet och Umeå universitet.² Ämnesläroutbildningen i musik i dess nuvarande tappning har funnits sedan 2011.

Det kan antas att olika lärosäten valt att utforma utbildningen på olika sätt, men hittills finns ingen kartläggning av detta. När den första kullen av studenter på ämnesläroutbildningen i musik är på väg att slutföra sin utbildning finns det anledning att se hur utbildningen strukturerats, dess attraktivitet, antagningsprovets utformning m.m.

1.2 Uppdraget

Utbildnings- och forskningsnämnden (UF-nämnden) beslutade, mot bakgrund av ovanstående, att tillsätta en utredning med syfte att kartlägga och jämföra ämnesläroutbildningen i musik vid de åtta lärosäten där den ges. Därtill önskade man få belyst hur eventuella kompletterande pedagogiska utbildningar utformats. Enligt direktivet ska, om möjligt, även en utblick i andra nordiska länder göras, för att få en bild av ämnesläroutbildningen i ett bredare perspektiv. Utifrån direktivet har följande frågeställningar utmejslats:

- På vilket sätt är antagningsproven utformade? Vilka rutiner finns för att säkerställa tillräckliga förkunskaper i såväl teoretiskt som konstnärligt/musikaliskt avseende?

¹ Se t.ex. *En hållbar läroutbildning*. Betänkande av Utredningen om en ny läroutbildning. SOU 2008:109. Ssk. kap 2.

² I Stockholm finns även Stockholms musikpedagogiska institut (SMI), som ger en treårig musikpedagogutbildning. Den tas emellertid inte upp här eftersom endast ämnesläroutbildningen behandlas.

- Hur är ämneslärarutbildningen i musik uppbyggd vid de lärosäten som ger utbildningen? Hur ser programstrukturen ut? Hur är kurserna i den utbildningsvetenskapliga kärnan och den verksamhetsförlagda utbildningen uppbyggda? Hur är kurserna i musik som ämne ett respektive ämne två uppbyggda?
- Hur ser intresset för ämneslärarutbildningen i musik ut, i form av förstahandssökande och antagna på de olika inriktningarna?
- Hur är lärarutbildningen uppbyggd inom andra (praxisrelaterade) ämnen?³

Den sista frågan ryms inte i det ursprungliga direktivet, men är i grunden nödvändig att ställa för att få ett rimligt perspektiv på ämneslärarutbildningen i musik i ett nationellt allmänt sammanhang.

1.3 Avgränsningar

Utredningsarbetet har fokuserat på ämneslärarprogrammets inriktning mot gymnasieskolan med musik som både ämne 1 och ämne 2. Denna grundläggande avgränsning till gymnasieskolan är gjord mot bakgrund av att ämneslärarutbildning, inriktning mot grundskolans år 7-9, inte ges vid alla lärosäten. En ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan har dessutom behörighet att arbeta i grundskolans år 7-9 samt lägre åldrar. Gällande ansöknings- och antagningssiffror har 2014 valts som undersökningsår.

I utredningsdirektivet angavs att även den lärarledda undervisningens omfattning skulle kartläggas. Detta har visat sig vara en oproportionerligt omfattande uppgift som skulle kräva mycket omfattande resurser. Därtill skulle även ett betydande metodutvecklingsarbete krävas mot bakgrund av att lärarledd undervisning inte finns dokumenterad inom befintliga system. Uppgiften att undersöka den lärarledda undervisningens omfattning har därmed befunnits ogörlig inom ramen för denna rapport.⁴

Den kompletterande pedagogiska utbildningen samt de s.k. MP60-utbildningarna har lyfts ur utredningen för att koncentreras till den regelrätta lärarutbildningen. Den nordiska utblick som efterfrågats i direktivet har inte kunnat göras av pga. begränsade utredningsresurser, eftersom detta visade sig kräva en betydligt större arbetsinsats än förutsett. Mot bakgrund av att den nordiska utblicken inte varit avgörande för utredningens resultat har den prioriteras bort. Beträffande lärarnas formella kompetens har även det visat sig vara svårt att fastställa på ett systematiskt sätt som ger en jämförbarhet mellan lärosätena. Mot denna bakgrund har det inte bedömts som rimligt att redovisa det inkomna materialet då det inte kan antas ge en rättvisande bild och därmed inte blir substantiellt.

1.4 Arbetsmetod och material

Grundmaterial för undersökningen utgörs av kurs- och utbildningsplaner. Generell information om utbildningarna har även inhämtats från webbsidor och antagning.se. Här ska understrykas att dokument naturligtvis inte täcker hela verkligheten, men de ger en tydlig bild av respektive lärosätes intention gentemot sina huvudavtänknare – studenterna.

³ Bil. 1: Utredningens direktiv. Se äv. UF-nämndens protokoll 2015:2.

⁴ TCO har under ett antal år försökt att få fram siffror på lärarledd undervisningstid bl.a. genom att fråga studenterna. Se <http://www.tco.se/Aktuellt/Publikationer/Pub2013/Lararledd-tid-och-kvalitet-i-den-hogre-utbildningen/>

Därutöver har kompletterande information inhämtats genom direktkontakt med respektive lärosäte rörande antal antagna med inriktning musik/musik samt de undervisande lärarnas kompetensprofil. I slutskedet har sammanställningarna av uppgifter rörande de enskilda utbildningarnas upplägg skickats till respektive lärosäte för faktakontroll. Då inget annat anges härrör siffror och material från underlag som är giltigt för läsåret 2015/16.

1.5 Utgångspunkter

I arbetet har utgångspunkten varit att lärarutbildningen är viktig och betydelsefull på många sätt. Ämneslärarutbildningen i musik utgör i mångt och mycket grunden för musiklivets fortsatta utveckling. Genom musklärargärningen sprids kunskap om musik både ur ett utövandeperspektiv och ett lyssnarperspektiv. Muskläraren är garanten för fortsatt tillströmning av intresserade och begåvade studenter till den högre musikutbildningen likaväl som för musikens plats i samhället mer generellt. Utredningsarbetet har genomförts utifrån just musklärarens avgörande betydelse för musiklivet i vid mening – för att skapa en samlad bild av musklärarutbildningarna i landet som i sin tur ger oss bättre möjligheter att svara mot framtida behov. Genom en översiktlig bild av hur ämneslärarutbildningen i musik bedrivs skapas förutsättningar att inspireras och lära av varandra över lärosätesgränserna – och kanske också för att skapa olika typer av samarbeten.

Beteckningen *musklärare* har i olika tider och sammanhang, som synes nedan, stått för olika innebörd. I detta sammanhang syftar musklärare på ämneslärare i musik.

1.6 Disposition

I kapitel två görs en historisk bakgrundsteckning, därefter redogörs i kapitel tre för examensordningens krav på ämneslärarutbildningen samt ges exempel på hur andra praxisrelaterade ämneslärarutbildningar byggts upp. I kapitel fyra redogörs för antagningsproven till ämneslärarutbildning i musik. I femte kapitlet redovisas ämneslärarprogrammets uppbyggnad avseende programstruktur samt utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning och musik som ämne ett respektive två. I kapitel sex redogörs för antal förstahandssökande till ämneslärarutbildning i musik. Slutligen i kapitel sju görs en sammanfattande analys.

2. En historisk bakgrundsteckning – musiklärarutbildning och ämneslärarutbildning i Sverige

Lärare i musik har funnits i olika former sedan lång tid tillbaka, framförallt inom konservatorier. Med 1974 års lärarutbildningsutredning infördes en ny musiklärarexamen som syftade till att utbilda lärare för grund- och gymnasieskola i ämnet musik. Dessa lärare skulle även kunna undervisa i kommunala musikskolor, vara ledare eller lärare för musikverksamhet i form av studiecirkel etc. Linjen omfattade såväl utbildning av lärare med inriktning enbart på musik ”ett-ämneslärare”, liksom ”två-ämneslärare”, i kombination med annat ämne, rytmiklärare infördes som en särskild variant. Alla med musikalisk och pedagogisk utbildning från musiklärarlinjen kallades musiklärare. Titeln *Musikpedagog* skulle enligt OMUS endast användas som en allmän beteckning på personer som sysslade med musikpedagogisk verksamhet.⁵

Fram till 2001 fanns ett antal lärarexamina: barn- och ungdomspedagogisk examen, bildlärar-, grundskollärar-, gymnasielärar-, hushållslärar-, idrottslärar-, musiklärar- och slöjdlärarexamen. År 2001 sammanfördes all lärarutbildning i en examen.⁶ En av de bärande idéerna med 2001 års reform var studenternas möjlighet att fritt välja kurser och inriktningar. Utbildningsprogrammet bestod av *allmänt utbildningsområde* (AUO)⁷, ämneskurser samt specialiseringskurser (breddning eller fördjupning). I examenskraven fanns även *verksamhetsförlagd utbildning* (VFU) om 30 hp samt ett självständigt arbete om 30 hp.

För ämneslärarutbildningen i musik, till skillnad från andra ämnen, innebar 2001 års reform inga större förändringar. Förordningen gav möjlighet att ”infärga” AUO med ämnesdidaktik vilket gjorde att musikkurser kunde förläggas dit. Benämningen av profilerna levde kvar:

- Grund- och gymnasielärare i musik (GG-lärare)
- Instrumental- och ensemblelärare, främst för kommunal musikskola (IE-lärare)
- Rytmiklärare, främst i grund- och gymnasieskola (RY-lärare)

Alla tre profiler var i realiteten ”ett-ämneslärare” och gav ingen kompetens att undervisa i andra skolämnen än musik.⁸ Utöver dessa profiler fanns även två-ämneslärare, där musik kombinerades med annat ämne.

Lärarutbildningen i 2001-års tappning blev starkt kritiserad. Strukturen med alla examina i en uppfattades som otydlig, det allmänna utbildningsområdets innehåll framstod som oklart och brast i vetenskaplig grund, viktiga kunskapsområden saknades. Antalet sökande till utbildningen var lågt och många avbröt studierna. Minskningen av söktrycket gällde dock inte musiklärarutbildningen.⁹

Detta ledde till en ny reform 2011 då samtliga lärosäten blev tvungna att ansöka om examenstillstånd i enlighet med de nya förutsättningarna, i korthet följande:

⁵ Organisationskommittén för högre musikutbildning (OMUS) i betänkandet SOU 1976:33 *Musiken – människan – samhället*.

⁶ Undantagna examina från detta var flyglärarexamen, folkhögskollärarexamen och specialpedagogexamen.

⁷ *Allmänt utbildningsområde* (AUO) kan enkelt uttryckt beskrivas som föregångare till *Utbildningsvetenskaplig kärna* (UVK).

⁸ Regeringens proposition 1977/78:14.

⁹ Utbildningsutskottets överväganden 2009/10:UbU16.

- Fyra examina infördes – förskollärary-, grundlärary-, ämneslärary- och yrkesläraryexamen.
- Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) med tydligt formulerat innehåll ersatte AUO.
- Ämnesläraryexamen omfattade minst två ämnen.
- Några ämnen gavs särskild vikt i ämnesläraryutbildningen – svenska, samhällskunskap och musik.
- Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) definierades tydligare.
- Fasta ämneskombinationer infördes.
- Utbildningen skulle ge behörighet till forskarstudier.

Detta innebar stora förändringar för musikläraryutbildningarna, de tre profilerna försvann och fokus kom i realiteten att ligga på gymnasieskolan. Reformen skapade efterdyningar av oro i musikutbildningssammanhang som fortfarande gör sig gällande.¹⁰ Det faktum att endast två-ämnesutbildningar fanns löstes genom en konstruktion där musik som ämne kan kombineras med musikfördjupning. Därmed kom musikämnet att värderas lika högt som svenska och samhällskunskap.

Pedagogiska påbyggnadsutbildningar

Vid sidan av den examensgivande läraryutbildningen har det också funnits möjlighet för musiker att komplettera med pedagogik och didaktik. På KMH har detta skett i form av kurser som sammanfogats till utbildningsprogram för musiker, som dock inte lett till examen, s.k. MP60-utbildningar. Även andra lärosäten med musik- eller musikpedagogikutbildningar har erbjudit och erbjuder fristående kurser med pedagogiskt innehåll, men inte i särskilda program. Därtill kommer den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) som ges till lärare med lång erfarenhet och ämneskunskaper. Vid Stockholms musikpedagogiska institut (SMI) ges dock en kandidatutbildning i musikpedagogik.

Sammanfattning

Läraryutbildningen har genom åren varit föremål för en mängd förändringar och stundtals kanske till och med fungerat som en politisk arena. Fram till läraryutbildningsreformen 2011, med sitt krav på legitimation, förblev utbildningen för lärare i musik relativt opåverkad. Många har, med olika utbildningar i bagaget, genom åren kunnat verka som lärare i musik. Med 2011 förändrades detta helt, varvid fokus kom att ligga på gymnasieskolans ämnesläraryutbildning i musik. Därmed försvann de gamla vägarna till lärarrollen inom musikfältet. Det innebar att instrumental- och ensembleläraryutbildningen försvann. En utbildning som förmedlade djupa ämneskunskaper i instrument, ensemble och didaktik med en arbetsmarknad inom skola och kulturskola m.m. Denna förändring av villkoren för musiklärarrollen tycks ha skapat såväl viss förvirring som frustration.

¹⁰ I nuläget pågår en utredning om kulturskolor och kompetensförsörjning till dessa. Den beräknas bli klar i september 2016.

3. Ämneslärarutbildningen idag

I följande avsnitt redogörs för examensordningens krav på ämneslärarutbildningens utformning som bakgrund för de förutsättningar som gäller. För att sätta utformningen av ämneslärarutbildningen i musik i perspektiv redovisas här även några exempel på andra praxisrelaterade ämneslärarutbildningar för gymnasiet: bild, idrott och hälsa samt danslärare.

3.1 Examensordningens krav på ämneslärarutbildning

Lärarutbildning bygger på vetenskaplig grund och ger behörighet för studier på forskarnivå. Betydande vikt läggs på vetenskapligt förhållningssätt. Det gäller särskilt utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) och självständiga arbeten. Enligt högskoleförordningens examensordning ska ämneslärarutbildning för gymnasieskola omfatta:

- 1) 60 hp utbildningsvetenskaplig kärna (UVK)
- 2) 30 hp verksamhetsförlagd utbildning (VFU)
- 3) 120 hp ämne ett
- 4) 90 hp ämne två

När svenska, samhällskunskap eller musik ingår i utbildningen måste dessa ämnen omfatta minst 120 hp och räknas därmed som s.k. stora ämnen. UVK ska anknyta till kommande yrkesutövning och omfatta:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund, innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna
- läroplansteori och didaktik
- vetenskapsteori och forskningsmetodik
- utveckling, lärande och specialpedagogik
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap
- bedömning och betygssättning, och
- utvärdering och utvecklingsarbete

För ämneslärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort minst ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng eller minst två sådana arbeten om vardera minst 15 högskolepoäng i ett eller två av de ämnen som studeras inom utbildningen.¹¹

3.2 Lärarutbildning i andra (praxisrelaterade) ämnen

Ämneslärarutbildningar med inriktning mot gymnasieskolan ska, som redovisats, alla innehålla 60 hp utbildningsvetenskaplig kärna samt 30 hp verksamhetsförlagd utbildning. Dessa två delar är förhållandevis strikt styrda och utgör i någon mening grunden för legitimationen. Till det kommer två ämnen om 120 respektive 90 hp som kan kombineras på i examensordningen föreskrivna sätt. I de allra flesta fall utgörs ämnesstudierna av just ämnet och bedrivs vid ett lärosäte där dessa studier också förekommer på samma sätt oberoende av lärarutbildningen, t.ex. matematik eller historia. Några ämneslärarutbildningar har liksom musik en tydlig praxisrelaterad utbildning och här skiljer sig upplägget delvis något från de mer traditionella ämneslärarutbildningarna. Här ska några exempel tas från Konstfacks ämneslärarutbildning i bild, GIH:s ämneslärarutbildning i idrott och hälsa samt SKH:s ämneslärarutbildning i dans.

¹¹ Högskoleförordningen (1993:100), Bilaga 2 – Examensordning

På Konstfack har man helt koncentrerat sig på ämnesstudier i *bild* med 120 hp, ingen didaktik eller liknande förekommer i kursnamnen. Som andra ämne kan studenterna välja *design* eller *media* om 90 hp (som båda innehåller 15 hp med pedagogiska inslag) inom ramen för det utbud som ges vid högskolan.¹²

Vid GIH ger man huvudämnet *idrott och hälsa* med 120 hp och kurserna benämns idrott med didaktisk inriktning. Som andra ämne kan studenterna välja kurser benämnda *specialidrott* om 90 hp som inte innehåller didaktik, utan som snarast kan betecknas som rena ämnesstudier.¹³

Vid SKH/DOCH ges ämneslärarutbildning i *dans*, där didaktik och pedagogik genomsyrar ämnet hela vägen. Som fördjupning kan *koreografi* väljas som likaledes har en mängd didaktik/pedagogik invävt i de mer ämnesspecifika delarna.¹⁴

*

Det kan konstateras att det finns minst tre sätt att förhålla sig till ämnesstudier, dvs. att låta ämnesstudierna vara tämligen renodlade såväl rörande ämne ett som ämne två, till ett mellanting där ämnesstudier och pedagogik/didaktik delvis integreras och slutligen en variant där allt integreras på ett sådant sätt att det är svårt eller åtminstone inte enkelt att särskilja ämnesstudier från didaktiska studier.

¹² <https://www.konstfack.se/Utbildning/Lararutbildning/Amneslararprogrammet-med-inriktning-mot-gymnasieskolan-300-hp/Kursplaner/>

¹³ [http://gih.se/Global/2_utbildning/utbildningen/utbildningplaner/Amneslararprogrammet_gymnasiet\(GYL_AR\)_antagna%20ht15_rev%2020150527.pdf](http://gih.se/Global/2_utbildning/utbildningen/utbildningplaner/Amneslararprogrammet_gymnasiet(GYL_AR)_antagna%20ht15_rev%2020150527.pdf)

¹⁴ <http://www.doch.se/utbildning/institutionen-for-danspedagogik/utbildningsprogram-danspedagogik/amneslararprogram-i-dans>

4. Antagningsprov till ämneslärarutbildningen i musik

All högskoleutbildning förutsätter grundläggande behörighet.¹⁵ Ämneslärarprogrammet i musik med inriktning mot gymnasiet kräver ytterligare förkunskaper, så kallad särskild behörighet. Den särskilda behörigheten bedöms vid antagnings-/färdighetsprov vid samtliga lärosäten. Antagningsproven kan både vara behörighetsgivande och urvalsgrundande. Antagningsproven till ämneslärarprogrammet i musik delas in i *Gemensamma prov* (G-prov) och *Lokala prov* (L-prov) vid alla lärosäten utom Linnéuniversitetet och Umeå universitet.

De gemensamma proven tas fram genom *Gruppen för prövningar* (GFP)¹⁶, ett samarbetsforum för ”musikhögskolorna” där frågor rörande antagningsprov till högre musikutbildning och musikleklarutbildningen diskuteras. Genom GFP har ett gemensamt prov i musikteori (MT-provet) och provet till musikleklarutbildningen (G-provet) förhandlats fram. Inom GFP görs det även upp om fördelning av tidpunkter för antagningsprov. I GFP fungerar också som fora för diskussion av gemensamma angelägenheter samt informationsspridning om förändringar och antagningsresultat mellan musikhögskolorna.

I det följande beskrivs dessa två provvarianter översiktligt samt hur antagningsproven anordnas på lärosätena. Avsnittet bygger på information från respektive lärosätes hemsida. Textomfånget i beskrivning av antagningsprov och formulering av bedömningskriterier skiljer sig kraftigt.

De lärosäten som anordnar antagningsprov för särskild prövning till musik/musik har lika många prov som det finns inriktningar inom ämne två. Tabellen återspeglar därmed även antalet inriktningar inom ämne två.

Tabell: Antagningsprov

	GU	KAU	KMH	Linné	LTU	LU	Umeå	ORU
Antal prov Ämne 1	4	3	3	3	3	3	3	3
Antal prov Ämne 2 (när musik är Ä2)	4	3	4	0	2	6	1	2
Övriga prov (huvudinstrument)	–	–	–	–	–	4	–	–

G-provet – gemensamma bedömningskriterier för ämneslärarutbildningen i musik

G-provet innebär att man har gemensamma bedömningskriterier vid alla lärosäten. I detta prov mäts den sökandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Provet är behörighetsgivande vid samtliga lärosäten. G-provet genomförs endast vid ett tillfälle och då vid det lärosäte som den sökande prioriterat högst. Det är alltså samma prov (ev. med någon icke-substantiell variation) som görs vid alla lärosäten – provet är alltså inte direkt knutet till specifika kurser eller program.

¹⁵ <https://www.antagning.se/sv/Det-har-galler-for-dig-som-gatt/Behorighet/>

¹⁶ I gruppen ingår GU/HSM, KAU/Inggesund, LU/MHM, LTU/Piteå, KMH samt Örebro universitet. Linnéuniversitet och Umeå universitet har bjudits in till GFP:s möten men deltar inte regelmässigt.

G-provet syftar till att mäta reell kompetens som, utöver vad som framgår av betyg från gymnasieskolan, är helt nödvändig för att kunna tillgodogöra sig ämnet musik inom ämneslärarutbildningen. G-provet innehåller tre delar: Sång och spel, Musikteori samt Samspel, praktiskt gehör och musikaliskt ledarskap.

Trots att G-proven ges inom ramen för en nationell samordning mellan musikleklarutbildningar finns lokala varianter av provet.

Lokala prov

Lokala prov (L-prov) kan endast genomföras vid det lärosäte som ansökan avser, följaktligen är provresultatet endast giltigt vid det lärosäte där provet genomförts. Proven är således helt sammankopplade med den specifika variant av ämneslärarutbildning som ges vid lärosätet. Nedan beskrivs *L-proven* översiktligt vid respektive lärosäte.

Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik

1. Den som söker till musik/annat ämne genomför följande L-prov: Den sökande ska förbereda tre olika stycken/låtar på huvudinstrument.
2. Den som söker musik/musik väljer en av följande inriktningar:
 - Klassisk – den sökande ska förbereda tre till fyra stycken (juryn väljer ett stycke och den sökande ett annat). Antalet stycken och detaljerna kan variera mellan olika instrumentgrupper.
 - Världsmusik – de sökande ska spela/sjunga 2-3 valfria stycken samt spela i ensemble.
 - Improvisation – spela/sjunga över ett valfritt stycke, på gehör improvisera över en i förhand icke angiven ackordföljd, spela/sjunga ett stycke prima vista.
 - Pop/rock – de sökande ska förbereda en egen vald låt samt en låt ur en, från lärosätet sammansatt, låtlista. Kompgrupp finns.

Sökande ska, oavsett val av ämneskombination, genomföra både G-prov och ett L-prov på huvudinstrumentet. Detta innebär att alla studenter på ämneslärarprogrammet oavsett ämneskombination ges möjlighet att läsa kurser i huvudinstrument i såväl Ämne 1 som Ämne 2.

Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund

Utöver G-provet ska alla sökande till Musikleklarprogrammet göra ett prov på huvudinstrument. Det lokala provet benämns LI och finns i tre varianter:

- Folkmusik: De sökande ska förbereda tre låtar/visor inom valfri folkmusikstil. De framförs utan ackompanjemang. En repertoarlista på 10 andra låtar ska medtas ur vilken juryn väljer ut en låt som ska framföras. Improvisation kan ingå och en prima vista-uppgift. (Bedömningskriterier: musikaliskt uttryck, spelteknisk skicklighet, musikaliskt samspel och genreförankring.)
- Klassisk musik: De sökande ska förbereda två stycken varav ett obligatoriskt. Visa förmåga till musikalisk gestaltning genom en instuderings-/gestaltningssuppgift. En prima vista-uppgift. Slagverk har ett eget provmoment där bl.a. stämning av pukor ingår. (Bedömningskriterier: Förmåga till konstnärligt uttryck, konstnärlig gestaltningssuppgift och teknisk kompetens.)

- Rytmsk och improviserad musik: De sökande ska spela eller sjunga två låtar av olika karaktär, inom genren ”afro” (afroamerikansk tradition) – jazz, rock, blues, rhythm’n blues, soul, salsa etc. En av låtarna ska innehålla ett improviserat solo. Improvisera över en enkel blues. Prima vista-uppgift. (Bedömningskriterier: timing och samspel i med gruppen, improvisation samt ”personlighet” och stilkänsla.)

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Sökande till musik/musik gör något av följande L-prov kopplade till de fyra profilerna:

- Profil instrument/sång och ensemble:
 - Spel eller sång: Den sökande förbereder tre stycken – i samråd med juryn beslutar den sökande vilket av styckena som ska framföras.
 - A prima vista.
- Profil musikteori:
 - Arrangering för kör.
 - Stämföring: Fyrstämmig sats, med och utan givna funktionsbeteckningar.
 - Funktionsanalys eller steganalys.
 - Gehör- och piano: Den sökande ska sjunga och gestalta melodier och rytmer efter noter och på gehör samt på piano spela efter ackordbeteckningar och på gehör. Dessutom harmonisera en enkel visa på gehör.
 - Strukturlyssning och formanalys: Muntligt beskriva ett klingande musikexempel vad gäller form, instrument, harmonik m.m.
- Profil kör:
 - Körledningsprov (Den sökande kommer i detta prov att arbeta med en kör bestående av ungdomar från en musikklass och därigenom uppvisa sin körledningsförmåga).
 - Dirigering: Dirigera ett stycke som kören redan kan.
 - Instudering: Studera in ett körstycke som kören inte sett tidigare.
 - A prima vista: Du ska spela ett enklare körstycke noterat på två system a prima vista på piano.
 - Sång: Förbered två sånger av olika karaktär som visar bredd, färdighet inom sång, samt förmåga till musikaliskt uttryck. Sångerna ska kunna framföras a capella (utan ackompanjering).
 - A prima vista.
- Profil musik och media:
 - Grundläggande musik- och medietekniska begrepp, webbaserat men utförs med särskild inloggning från dator på KMH.
 - Gruppleddning samt skapande av musik. Den sökande ska leda en klaviaturensemble där varje musiker kommer att ha en klaviatur på vilken ett antal olika loopar, instrumentljud och effekter är upplagda. Alla klaviaturer har exakt samma ljuduppsättning. Efter en given förberedelsestid ska de sökande med de olika ljuden skapa ett stycke musik för klaviaturensemblen. Vid provtillfället ska sökande instruera och leda ditt musikstycke där de medsökande är musikerna.

Bedömningskriterier (för alla profiler)

Bedömning	Teknisk kompetens	Konstnärlig gestaltning
3 poäng	Uppvisar en medveten, flexibel och musikaliskt anpassad teknik med teknisk marginal till en nivå som musiken kräver.	Ger en stabil och konsekvent genomförd gestaltning som kommunicerar musiken på ett konstnärligt personligt sätt.
2 poäng	Uppvisar en flexibel och musikaliskt anpassad teknik på en nivå som musiken kräver.	Uppvisar en flexibel och personlig gestaltning på en nivå som musiken kräver
1 poäng (godkänd)	Uppvisar teknisk kompetens som möjliggör ett stabilt och generellt genomförande på en nivå som musiken kräver.	Uppvisar en konstnärlig gestaltning som delvis motsvarar musikens krav.
0 poäng (underkänd)	Uppvisar genomgående inte teknisk kompetens på en nivå som musiken kräver.	Kan inte gestalta musiken konstnärligt.

Linnéuniversitetet

Följande prov genomförs oavsett ämneskombination:

- Sång och spel: Den sökande ska hemma med hjälp av digital filmkamera spela in: En valfri sång till eget ackompanjement på piano eller gitarr. Ackompanjementet till sången skall innehålla minst fyra olika ackord. (I detta delprov bedöms förmåga att sjunga och spela. Främst bedöms genre- och stilkänsla, musikaliskt uttryck, spelteknisk skicklighet, god "timing" samt intonation.)
- Beskriva musik: Syftet med arbetsprovet är att visa förmågan att kunna beskriva och förklara musik. I detta delprov bedöms förmågan att utifrån klingande musikexempel uppfatta, förklara och återge det musikaliska förloppet. (Delprovets samlade resultat bedöms med godkänt eller underkänt. De som får godkänt kallas till antagningsprov, Steg 2, på campus i Växjö.)
- Sång och spel, campus (Steg 2) Syftet med delprovet är att du inför en jury visar din förmåga att sjunga och spela på egen hand. Juryn bedömer i första hand:
 - musikaliskt uttryck,
 - spelteknisk skicklighet, god "timing" och intonation,
 - genre- och stilkänsla,
 - förmåga att tyda en enkel notbild.
- Beskriva musik (campus) Syftet med delprovet är att du visar din förmåga att kunna beskriva och förklara musik. Uppgift: Den sökande ska på plats och inför jury analysera och beskriva ett (1) obligatoriskt musikexempel. Juryn bedömer i första hand:
 - kunskap om och förtrogenhet med det musikaliska innehållet,
 - tydlighet i presentationen,
 - förmåga att musikaliskt återge en musikalisk förlaga,
 - förmåga att använda olika beteckningssystem.
- Ensemblespel (campus) Syftet med delprovet är att du visa förmågan att musicera och samspela i en ensemble. Allmänt om bedömningen:
 - förmåga att samverka musikaliskt i ensemblespel,
 - förmåga att anpassa sig till i stunden uppkomna musiksituationer,
 - förmåga till aktivt deltagande.

- Planering och ensembleledning (campus) Syftet med delprovet är att du visar din förmåga att leda en (1) musikalisk aktivitet. Uppgift: Du ska hemma planera en (1) musikalisk aktivitet som är möjlig att genomföra i en ensemble. Juryn bedömer i första hand:
 - ledaregenskaper,
 - fantasi och kreativitet i valet av material,
 - förmåga att anpassa innehållet utifrån situationen,
 - förmåga att aktivera alla i ensemblen.

Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå

De som har sökt till utbildningen ämneslärare i musik och annat ämne genomför enbart G-prov. För sökande till utbildningen ämneslärare i musik med ämnesfördjupning musik för gymnasiet tillkommer det lokala provet (Lp), som är ett spelprov på huvudinstrumentet.

Provbeskrivning **Instrument klassiskt**

- Spela tre stycken av olika karaktär och från olika tidsepoker. Om huvudinstrumentet är piano ska den sökande vara beredd att spela durskalor i C, G, D och F, i minst två oktaver.
- Spela ett stycke á prima vista.

Provbeskrivning **Sång klassiskt**

- Till provtillfället förbereds tre sånger av olika karaktär, varav en sång är med svensk text, samt en kort dikt.
- Sjung två sånger från den planerade repertoaren. Juryn kan be om ytterligare en sång.
- Diktläsning.
- Instuderingsuppgift. Vid provtillfället får du en instuderingsuppgift, som du efter 15 minuters förberedelsestid sjunger upp inför juryn.

Provbeskrivning **Instrument/Sång, jazz/rockinriktning**

- Spela/sjung tre stycken som visar din genrebredd.
- Improvisation, tillsammans med kompgrupp improviserar du på en given harmoniföljd.
- Á prima vista.

Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö

Alla sökande till ämneslärarprogrammet genomför G- och L-prov. L-prov genomförs i huvudinstrument följande genrer och inriktningar:

- L-prov Jazz instrument/sång
- L-prov Folkmusik instrument/sång
- L-prov Klassisk inriktning instrument/sång
- L-prov Blandade genrer instrument/sång
- L-prov Singer-Songwriter
- L-prov Rock instrument/sång
- L-prov Rock Piano
- L-prov Rock Elgitarr
- L-prov Rock Elbas
- L-prov Trumset
- L-prov Sång
- L-prov Övriga instrument

Inom dessa kan särskild ämnesfördjupning göras enligt följande: Arr/komp, Kör eller Rytmik. Ett exempel på L-prov är: Klassisk inriktning instrument/sång:

Tre fritt valda stycken/sånger av olika karaktär. Styckena/sångerna skall vara:

- västerländsk konstmusik före 1750
- västerländsk konstmusik 1750-1900
- konstmusik efter 1900

I provet ombeds du att i första hand framföra två av styckena/sångerna. Juryn kan eventuellt be dig spela/sjunga det tredje stycket/sången ur den förberedda repertoaren. Du skall också vara beredd på att genomföra ett a primavista-prov på ditt huvudinstrument/sång. Vid sång- blås- och stråkproven ackompanjeras du av pianist från Musikhögskolan

Du som söker på stråkinstrument skall förutom ovanstående också spela skalor och treklanger i dur och moll över två oktaver.

Du som söker på piano skall förutom ovanstående också spela skalor och treklanger i dur och moll över fyra oktaver

Sökande i slagverk ska förbereda tre stycken ur valfri epok/stil; ett för liten trumma, ett för marimba/xylofon/vibrafon och ett för pukor.

Juryn gör en helhetsbedömning utifrån instrumental/sångmässig färdighet. I bedömningen vägs följande in: tekniska färdigheter, klang, intonation, tonbildning, artikulation, frasering, rytmik, dynamisk variation, stilkänsla, konstnärligt- och personligt uttryck och kommunikationsförmåga samt i förekommande fall notläsningsförmåga.

Umeå universitet

Antagningsproven till musik och annat ämne påminner till form, innehåll och bedömningskriterier om G-provet. Provet består av tre delar Sång och spel, Musikteori och Samspel, praktiskt gehör och musikaliskt ledarskap.

Antagningsprovet till fördjupning inom musik innehåller följande moment:

- Spela/sjung tre musikstycken som visar på din musikaliska bredd inom din huvudinriktning. (Här har du möjlighet att: Skicka in videoinspelningar där du framför dina olika musikstycken. I kombination med detta redovisningsalternativ kommer du även bli ombedd att vid provtillfället spela upp angiven del av respektive musikstycke. Eller, framför dina tre valda musikstycken på plats.) Vid båda alternativen ska noter lämnas till juryn innan uppspelningen.
- Improvisation - att tillsammans med kompgrupp improvisera till en given ackordföljd.
- Å prima vista.
- Musikskapande – egenskriven låt, digital bearbetning i not- och arrangeringsform
- Gruppleddning – ensembleledning (vokalt och instrumentalt)
- Didaktiska färdigheter – inlämning av text
- Musikteori

Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro

De sökande till ämneskombinationen musik och annat ämne genomför enbart G-prov. Sökande till musik/musik gör något av följande två L-prov kopplade till genrer:

- Instrumentalspel/sång klassiskt
- Instrumentalspel/sång Afro

Följande exempel gäller Instrumentalspel/sång klassiskt:

- Instrument (förutom sång och slagverk) Provet kan komma att genomföras i två omgångar.
- spela tre stycken från olika repertoarområden

- spela ett stycke à prima vista
- spela ett instuderingsstycke (detta stycke lägger vi ut på hemsidan ca 2 veckor före provet)
- **Sång**
 - presentera dig själv och det program du kommer att framföra
 - sjung tre sånger från olika repertoarområden varav en svensk komposition från repertoarområdet "Konstmusik efter 1900"
 - sjung en sång à prima vista
 - vid provtillfället får du en sång av juryn som du efter ca 15 minuters förberedelse ska framföra. Detta är ett gestaltningsprov.

Provet genomförs i regel i två omgångar.

I omgång ett sjungs två av sångerna (7-8 min) samt à prima vistauppgiften. I omgång två (för de sökande som bedöms vara aktuella för vidare prov) sjungs den tredje sången samt det förberedda gestaltningsprovet.

- **Slagverk– Obligatoriska moment:**
 - liten trumma: Valfri etyd (med liknande svårighetsgrad som Björn Liljequist; Etyd Elementär)
 - marimba/vibrafon: Valfritt stycke med fyra klubbor
 - pukor: Valfri etyd för timpani, samt stämning av pukorna utifrån en given stämton (a)
 - à prima vistaspel på liten trumma
 - två instuderingsuppgifter som vi lägger ut på hemsidan ca 2 veckor före provet:
 - marimbaduett, som spelas med en jury medlem
 - trumset; en låt som spelas med piano & bas

Generellt för de ovan beskrivna proven gäller, egenskaper/kompetenser som ska mätas:

- juryn gör en helhetsbedömning utifrån klang, intonation, tonbildning, artikulation, frasering, metrik, rytmik, pedagogik, dynamisk variation, motorik, teknik och stilkännedom
- juryn bedömer den sökandes förmåga att tillägna sig en notbild efter kort förberedelse

Sammanfattning

Antagningsproven utgör grunden för att säkerställa studenternas förkunskaper och förutsättningar att kunna följa utbildningen. Därav följer att antagningsproven måste vara mycket starkt kopplade till utbildningens innehåll och upplägg för att vara trovärdiga och rättsligt motiverade.

Antagningsproven görs i två delar, s.k. G-prov som enligt en gammal överenskommelse ska vara lika på alla lärosäten, samt s.k. L-prov som är direkt kopplade till de olika varianterna av lärarutbildningen som ges.

Likheterna mellan antagningsproven är uppenbar trots deras olika utformning och innehåll.

Antagningsproven är ett tydligt uttryck för en stark och gemensam normativ kultur där meningarna om vad som bör mätas och vad som är viktigt kan sägas vara mycket samstämmiga.

L-proven utgör ett mycket starkt signalvärde visavi sökanden och även i någon mån omvärlden i stort. När det gäller provbeskrivningarna kan det konstateras att de både utgör ett verktyg för jury medlemmar och är ett tydligt uttryck för den kultur som råder vid respektive lärosäte.

Antagningsproven kan i hög grad även ses som en signal om vilka studenter man vill ha avseende genre och instrument m.m.

Det finns dock uppenbara skillnader mellan de olika lärosätenas provbeskrivningar. Vissa är tydligt utformade, t.ex. Ingesunds, som kan sägas vara såväl specifikt som avmystifierat och lättbegripligt till innehåll för en sökande, medan andra tämligen allmänt hållna, t.ex. KMH:s.

5. Ämneslärarutbildning i musik

I följande avsnitt ska uppbyggnaden av ämneslärarutbildningen i musik beskrivas närmare utifrån programstruktur, UVK, VFU samt hur man konstruerat kurserna i musik som ämne ett respektive ämne två. Hur är ämneslärarutbildningen i musik uppbyggd vid de olika lärosätena? Hur ser programstrukturen ut? Hur är kurserna i den utbildningsvetenskapliga kärnan och den verksamhetsförlagda utbildningen uppbyggda? Hur är kurserna i musik som ämne ett respektive ämne två uppbyggda?

5.1 Översikt av programstruktur

Ämneslärarutbildning i musik ("två-ämneslärare" musik/musik) finns vid åtta lärosäten: Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik, Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå, Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö, Umeå universitet och Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro. För att få en översiktlig bild av hur utbildningen strukturerats vid de olika lärosätena görs här en översiktlig beskrivning av programmen utifrån utbildningsplanerna.

Utgångspunkt för beskrivningen av programmen tas i följande frågeställningar: Kan musik kombineras med andra ämnen? Hur många poäng ges på grundläggande nivå (GN) respektive avancerad nivå (AN)? Samordnas UVK med studenter på andra inriktningar av läraryrket? Hur är den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) organiserad? Hur hanteras självständiga arbetet/en? Finns det särskilda profiler inom programmet?

Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik

Vid Göteborgs universitet kan musik kombineras med andra ämnen. Utbildningen omfattar 240 hp GN och 60 hp AN. Alla studenter, oavsett ämnesval, läser UVK tillsammans. VFU är fördelad över fyra kurser. Två självständiga arbeten ingår i utbildningen, ett på grundnivå och ett på avancerad nivå. Inom ämne två kan personliga spår väljas utifrån lärosätets fristående kurser.

Det självständiga arbetet ska i första hand knytas till den verksamhetsförlagda utbildningen eller pågående forskningsprojekt. Utgångspunkten är att främja professions- och vetenskapsrelevanta examensarbeten som bidrar till att göra studenten rustad för kommande yrkesliv och där kunna agera på vetenskaplig grund.

På grundnivå ska examensarbetet vara inriktat mot att söka, analysera, sammanställa och presentera vetenskaplig litteratur. På avancerad nivå ska examensarbetet vara inriktat på att genomföra och presentera en vetenskaplig empirisk undersökning. Ett övergripande mål med båda examensarbetena är att studenten ska nå vetenskaplig progression. /.../ I samband med det avslutande examensarbetet på avancerad nivå ska studenten genomföra en populärvetenskaplig presentation utarbetad för en annan målgrupp än den traditionella seminariegruppen.¹⁷

I utbildningen ingår även projektarbeten som löper genom hela utbildningen. Dessa beskrivs på följande sätt på hemsidan.

¹⁷ Utbildningsplan för ämneslärarprogrammet 270-330 HP. Lärarutbildningsnämnden, Göteborgs universitet. Giltig från HT 15, s. 8

Under utbildningen arbetar du också med olika projekt, både konstnärliga och pedagogiska. I konstnärliga projekt ställs du själv som musiker i fokus och i de pedagogiska ska du som lärare undervisa elever på gymnasiet med fokus på deras musikaliska framträdande. Projekten är inte bara inriktade på själva konserttillfällena. Du arbetar i ett team där allt som har med ett projekt att göra ingår. Det kan gälla affischering, tider för genrep, logistik kring upplägg och hur ljud och ljus ska sättas. Som lärare i ämnet musik kommer du i kontakt med projektarbete - därför vill vi förbereda detta på bästa sätt. I projekten arbetar vi med ett problembaserat arbetssätt. Detta innebär att ett lärararbetslag kopplas till studentgruppen med lärare i olika ämnen, t ex teori, musikteknik, musikdrama eller ensemble. Vill man t ex veta hur man på bästa sätt ska arrangera för en stråkkvartett går man till teoriläraren och får hjälp med den specifika frågan.¹⁸

Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund

Vid Karlstads universitet (KAU) kan ämneslärarutbildning i musik endast kombineras med musik som fördjupning och omfattar 210 hp GN och 90 hp AN. Studenterna på lärarprogrammet med inriktning musik läser UVK separat i förhållande till övriga lärarutbildningsstudenter vid KAU. VFU utgörs av fyra kurser. Det självständiga arbetet är uppdelat på två kurser om 15 hp vardera; den ena kursen på grundnivå och den andra på avancerad nivå.

Studenterna ges möjlighet att välja fördjupningsämnen enligt följande: Instrument och ensemble, Musik i klass, Musikteori och komposition samt Musik- och ljudproduktion. Relaterat till detta finns flera fristående kurser som i första hand riktar sig till musikleärarstudenter, som därmed kan skraddarsy sin utbildning utifrån personliga önskemål.¹⁹ Programmet sammanfattas enligt följande på hemsidan.

Musikleärarprogrammet består av tre integrerade delar: utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning (VFU) samt ämnes- och ämnesdidaktiska studier i musik. Musikstudierna innefattar ett förstaämne och ett andraämne. I förstaämnet står ditt huvudinstrument i fokus och det ingår exempelvis solo- och ensemblespel samt instrumentalmetodik.²⁰

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Vid KMH kan ämneslärarutbildning i musik kombineras med annat ämne genom samarbete med Stockholms universitet, och omfattar 210 hp GN och 90 hp AN. Ingen samläsning sker dock mellan KMH och SU. VFU-kurserna om totalt 30 hp är fördelade på 3 kurser där 15 hp är på grundnivå och 15 hp på avancerad nivå. Två självständigt arbeten om 15 hp görs, ett på avancerad nivå inom musik, ämne 1, och ett på grundnivå inom ämne 2. Inom programmet kan följande profiler väljas: Instrument/sång och ensemble, Kör, Musikteori, Musik- och medieproduktion. På hemsidan understryks följande rörande ämneslärarprogrammet:

I ämneslärarprogrammet kommer du att få träffa både utövande professionella musiker, konstnärliga professorer och disputerade lärare som alla månar om att du ska stå väl rustad som musikleärare alldeles oavsett var du tänker dig att arbeta!²¹

¹⁸ http://hsm.gu.se/Utbildning/Lararutbildning/larare_musik/larare-musik-musikfordjupning

¹⁹ www.kau.se/utbildning/kurser/amne/AM1018

²⁰ <https://www.kau.se/utbildning/program/LAAML/under#studiegang>

²¹ <https://www.kmh.se/%C3%A4mnesl%C3%A4rarprogram>

Linnéuniversitetet

Vid Linnéuniversitetet kan musik kombineras med andra ämnen och omfattar 240 hp GN och 60 hp AN. Samläsning med andra studenter på programmet sker inom UVK. VFU är uppdelad i tre kurser. Två självständiga arbeten görs om 15 hp. Inga särskilda profiler finns angivna i utbildningsplanen. På hemsidan beskrivs programmet enligt nedan:

När du läser ämneslärarprogrammet med ingång musik utvecklar du dina egna musikaliska färdigheter inom bl.a sång, instrumentspel, ensembleledning, musikteori, arrangemang och musikproduktion. Utbildningen kombinerar modern teknik, beprövade metoder och forskningsbaserat kunnande. Som ämneslärare med inriktning mot gymnasiet får du behörighet och kompetens att undervisa i musik i såväl grundskola som gymnasium.²²

Under studietiden ges även möjlighet till utlandspraktik. Särskild vikt läggs i utbildningsplanen vid hållbar utveckling, genusperspektiv i utbildningen samt mångfald och internationalisering.

Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå

Vid Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå kan musik kombineras med andra ämnen och omfattar 157,5 hp GN och 142,5 hp AN. UVK samläses med studenter från andra delar av lärarprogrammet. VFU-kurserna om totalt 30 hp är fördelade på 3 kurser där 15 hp är på grundnivå och 15 hp avancerad nivå. Det självständiga arbetet läses som en sammanhållen kurs (om 30 hp) på avancerad nivå och alltid inom musik, ämne 1. Inga särskilda profiler finns angivna i utbildningsplanen. Programmet presenteras enligt följande:

Vi utgår från ett samverkansperspektiv med en unik miljö för lärande där dina egna erfarenheter och förutsättningar är utgångspunkten. Vår verksamhet genomsyras av lusten att samspela och samverka, ofta med andra ämnen och kompetensområden. Oavsett vilken musikgenre som är din bas finns rika möjligheter för ensemble och samspel. Vi gör årligen stora ensembleproduktioner, inte minst SMASK-produktionen som för många av våra studenter (på musik-, dans-, medie- och upplevelseprogrammen) under våren är något av årets höjdpunkt. Där samarbetar alla studenter över kompetensgränserna för att göra bästa möjliga show.²³

Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö

Vid Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö kan musik kombineras med andra ämnen och omfattar 210 GN och 90 AN. Ingen samläsning sker med andra delar av lärarutbildning inom universitetet. VFU omfattar 30 hp och omfattar och ingår oftast som delkurser. Två självständiga arbeten ingår i utbildningen, ett på grundnivå och ett på avancerad nivå. Det finns sex inriktningar att välja mellan: blandade genrer, folkmusik, jazz, klassisk, rock samt singer-songwriter. Inom varje inriktning kan tre valbara ämnesfördjupningar göras – arrangering/komposition, kör och rytmik. Programmet beskrivs enligt följande på hemsidan:

På Musikhögskolan i Malmö får du mycket undervisning i bl.a. huvudinstrument, ensemble, sång, ensemble- och körledning, musikteori, lärarkunskap och har stora möjligheter att profilera dig och utveckla din professionella roll som musikpedagog. Varje

²² <https://lnu.se/program/laagy/20162/n1018/>

²³ <http://www.ltu.se/edu/program/LYaeGA/Amnen-och-kombinationer/Musik>

år genomförs ett stort antal konserter och konsertprojekt med anknytning till din utbildningsinriktning, men också pedagogiska och konstnärliga projekt över program- och ämnesgränserna. Musikhögskolan i Malmö har ett väl utbyggt internationaliseringsprogram vilket öppnar för utbytesstudier med andra musikinstitutioner runt om i världen.²⁴

Det finns även, enligt utbildningsplanen, möjlighet att läsa ämneslärarprogrammet med internationell profil med minst en utlandstermin samt utlandsförlagda fältstudier och möjligheter till samverkan med studenter och lärare från andra länder.

Umeå universitet

Vid Umeå universitet kan musik kombineras med andra ämnen och omfattar 240 hp på GN och 60 hp AN. UVK ges gemensamt för alla studenter på lärarprogrammet. VFU är indelat i tre kurser om 1,5 hp, 6 hp samt 22,5 hp. Ämne 2 benämns musikfördjupning. Enligt utbildningsplanen kan ett självständigt arbete om 30 hp göras på avancerad nivå. Inga profiler eller inriktningar finns angivna. På hemsidan presenteras utbildningen enligt följande:

Under utbildningen får du bl.a. utveckla dina färdigheter i sång och på klaviaturinstrument, gitarr, bas och trumset. Detta sker såväl enskilt som i ensembleform. Lektionerna i musikteori och gehör skapar en grund för fortsatt arbete med arrangering, ensembleledning och komposition. Praktiskt musicerande integreras med musikteoretiska kunskaper. En grund för detta och för det kommande muskläraryrket är att behärska de tekniska redskap som används, exempelvis PA-system, mixerbord, mikrofoner, förstärkare m.m. Det är av vikt att känna till och förhålla sig till aktuella styrdokument för skolans och de frivilliga skolformerna. I utbildningen ingår kunskaper om att planera, värdera och utveckla det egna lärandet. Musikdidaktiska aspekter genomsyrar verksamheten i såväl praktik som teori.²⁵

Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro

Vid Örebro universitet kombineras musik med musikfördjupning och omfattar 240 hp GN och 60 hp AN. UVK samläses av alla studenter på ämneslärarutbildningen (förutom två kurser). VFU-kurserna ingår som delkurser i andra kurser. Det görs två självständiga arbeten om vardera 15 hp. Det finns enligt utbildningsplanen möjlighet att välja mellan sex inriktningar: instrument och ensemble, arrangering och komposition, kör, rytmik, musikproduktion och media samt estetisk kommunikation.²⁶ Ämneslärarutbildningen i musik presenteras på hemsidan enligt följande:

Utveckla din musikaliska förmåga mot ett yrke som ger dig möjlighet att leva på musik. Genom läraryrket får du arbeta med att utveckla andra. På utbildningen möts du av erfarna lärare på hög musikalisk nivå. På Örebro universitet kan du bli både sång- och instrumentalpedagog kombinerat med klasslärare.²⁷

Sammanfattning

Programstrukturen har som väntat olika uppbyggnad. Skillnaderna återfinns främst i hur många poäng som ligger på grund respektive avancerad nivå, om studenterna samläser UVK med andra

²⁴ <http://www.lu.se/lubas/i-uoh-lu-LAMGY-BLAN/80660>

²⁵ <http://www.estet.umu.se/utbildning/musiklarare/>

²⁶ I information på hemsidan framstår det dock som att endast inriktningen Instrument och ensemble ges.

²⁷ <http://www.pluggamusik.se/>

ämnesinriktningar på lärarutbildningen och i vilken utsträckning det finns profiler att välja mellan inom ämnet musik/musikfördjupning. I tabellen nedan framgår huruvida samläsning i UVK samt hur poängen är fördelade på grund- och avancerad nivå. Det framgår även att Musikhögskolan Ingesund vid Karlstads universitet är det enda lärosäte som valt att forma ämneslärarutbildningen i musik som renodlad inom musik. Vid KMH finns möjligheten att läsa annat ämne än musikfördjupning genom samarbete med Stockholms universitet.

Tabell: Programstruktur för ämneslärarutbildning i musik vid olika lärosäten

GU/HSM	Mu/mu	Mu/annat	240 hp GN/60 hp AN	Samläsn UVK
KAU/Ingesund	Mu/mu	–	210 hp GN/90 hp AN	Separat UVK
KMH/SU	Mu/mu	Mu/annat (SU)	210 hp GN/90 hp AN	Separat UVK
Linné	Mu/mu	Mu/annat	150 hp GN/150 hp AN	Samläsn UVK
LTU/Piteå	Mu/mu	Mu/annat	157,5 hp GN/142,5 hp AN	Samläsn UVK
LU/MHM	Mu/mu	Mu/annat	210 hp GN/ 90 hp AN	Separat UVK
UmU	Mu/mu	Mu/annat	240 hp GN/60 hp AN	Samläsn UVK
ORU	Mu/mu	Mu/annat	240 hp GN/60 hp AN	Samläsn UVK

En annan skillnad mellan de olika utbildningarna utgörs av möjligheten till ytterligare fördjupning eller profilval inom ämne två. Profilval kan göras vid Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik, Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö och Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro, medan Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå och Umeå universitet inte erbjuder några sådana möjligheter.

5.2 Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK)

Den utbildningsvetenskapliga kärnan ska enligt examensordningens krav utgöra 60 hp med anknytning till kommande yrkesutövning. Nedan beskrivs hur UVK utformats.

Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik

Den utbildningsvetenskapliga kärnan är indelad i följande fyra tematiska områden, vilka omfattar 15 hp vardera:

- Lärande, utveckling och didaktik
- Läroplansteori, organisation, uppföljning och analys av lärande
- Ledarskap, specialpedagogik, sociala relationer och konflikthantering
- Vetenskapsteori och forskningsmetodik, utvärdering och utvecklingsarbete

Under första terminen på ämneslärarprogrammet läser studenterna enbart UVK-kurser samt en VFU-kurs. De övriga kurserna i UVK ges under terminerna 3, 6, 9 och 10. Följande UVK-kurser, 60 hp, ingår i utbildningen:

LGK10G Lärande, utveckling och didaktik 1 för gymnasielärare, 7,5 hp
LGK20G Styrsystem, organisation och bedömning för gymnasielärare, 7,5 hp
LGK30G Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap för gymnasielärare, 7,5 hp
LGK40G Lärande, utveckling och didaktik 2 för gymnasielärare, 7,5 hp
LGK50G Lärarprofessionen och vetenskapligt förhållningssätt för gymnasielärare, 7,5 hp
LGK60G Styrdokument och bedömning, 3 hp
LGK60A Bedömning och betygsättning för gymnasielärare, 4,5 hp
LGK70A Sociala relationer, konflikthantering och specialpedagogik för gymnasielärare, 7,5 hp
LGK80A Lärarprofessionen och vetenskapligt arbete för gymnasielärare, 7,5 hp

Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund

Vid Karlstads universitet har innehållet organiserats i två tematiska områden: Lärarkrets förutsättningar samt Pedagogiskt ledarskap. Dessa studier varvas med ämnesinnehåll och VFU. I utbildningsplanen beskrivs UVK på följande sätt:

Följande UVK-kurser, 60 hp, ingår i utbildningen:

MUGL02 Skola som system och idé 1 – musklärare, 7,5 hp
MUGL04 Skola som system och idé 2 – musklärare, 7,5 hp
MUGL06 Den lärande eleven 1 – musklärare, 7,5 hp
MUGL12 Den lärande eleven 2 – musklärare, 7,5 hp
MUGL29 Leda lärande 1 – musklärare, 7,5 hp
MUAL02 Leda lärande 2 – musklärare, 7,5 hp
MUAL08 Betyg och bedömning – musklärare, 7,5 hp
MUAL14 Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete – musklärare, 7,5 hp

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

UVK består av följande fem kurser som ges under terminerna 1, 2 och 10.

FG1081 Skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund, samt läroplansteori och didaktik, 15 hp
FG0084 Utveckling och lärande, 7,5 hp
FG1286 Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap samt specialpedagogik, 15 hp
FG1289 Vetenskapsteori och forskningsmetodik, 7,5 hp
FG1303 Bedömning och betygsättning samt utvärdering och utvecklingsarbete, 15 hp

Linnéuniversitetet

UVK består av följande kurser som ges under årskurs 2, 4 och 5.

Skolväsendets historia, värdegrund och samhällsliga villkor för ämneslärare, 7,5 hp
Utveckling och lärande för ämneslärare, 7,5 hp
Läroplansteori och didaktik för ämneslärare, 7,5 hp
Vetenskapsteori och forskningsmetodik för ämneslärare, 7,5 hp
Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap för ämneslärare, 7,5 hp
Specialpedagogik för ämneslärare, 7,5 hp
Utvärdering och utveckling för ämneslärare, 7,5 hp
Bedömning och betygsättning för ämneslärare, 7,5 hp

Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå

UVK beskrivs på följande sätt i utbildningsplanen:

”Utbildningen till ämneslärare i gymnasieskolan innebär... såväl studier inom två valda ämnen som studier inom det som benämns utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), där exempelvis etik, konflikthantering och läroplansteori ingår. Kurserna i UVK är fördelade över större delen av utbildningen och ska ge den studerande god förståelse för ämneslärarens uppdrag och villkor i gymnasieskolan.” UVK består av följande kurser:

F0014P Vetenskapsteori, forskningsmetodik och statistik, 7,5 hp
H0047N Skolan och samhället: förr och nu, 7,5 hp
P0056P Specialpedagogiskt ledarskap i årskurs 7-9 och gymnasiet del 1, 7,5 hp
P0057P Specialpedagogiskt ledarskap i årskurs 7-9 och gymnasiet del 2, 7,5 hp
U0042P Läraruppdraget: lärarens yrkesroll, eleven och samhällsuppdraget, 15 hp
U7023P Läraruppdraget: skolutveckl. och bedömning av lärande på vetenskaplig grund, 15 hp

Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö

UVK består av följande kurser:

LAMA 13 Den mångdimensionella musikläraren, 9 hp
LAMA23 Lärande och ledarskap i skolan, 7,5 hp
LAMB33 Forskning i skolans vardag, 6 hp
LAMB43 Barns och ungdomars lärande och samspel i grupp, 7,5 hp
LAMP53 Specialpedagogik och utvärdering, 10 hp
LAMP63 Bedömning, betygssättning och forskningens kreativa genvägar, 11,5 hp
LAMP73 Att utveckla skolan, ideologi och handlingsutrymme, 10 hp

Umeå universitet

Innehållet i den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) återfinns i särskilda kurser. UVK-kursernas innehåll integrerar de för verksamheten centrala kunskapsområdena och återfinns i specifika kursplaner för programmet.

UK I Ämneslärare som profession, 6 hp
UK I Lärande och undervisning, 7,5 hp
UK I Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik, 7,5 hp
UK I Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön, 7,5 hp
UK II Bedömning för lärande, 14 hp (under revidering)
UK II Kunskap, undervisning och lärande II, 10 hp (under revidering)
UK III Profession och vetenskap, 7,5 hp

Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro

UVK består av följande kurser som ges under terminerna 3, 8 och 10. I kurserna ligger även andra utbildningsdelar inbakade.

PE1006 Utbildningsvetenskaplig kärna I, 30 hp Utbildningens historia, organisation och demokratiuppdrag, 7,5 hp Utveckling och lärande, 7,5 hp Verksamhetsförlagd utbildning II, ämneslärare, 7,5 hp Pedagogiskt ledarskap – soc. rel. och konflikthantering, 7,5 hp
MP9505 Utbildningsvetenskaplig kärna II, 15 hp Läroplansteori och didaktik, 7,5 hp Vetenskapsteori och forskningsmetodik, 7,5 hp
PE006A Utbildningsvetenskaplig kärna III, 30 hp Specialpedagogik, 7,5 hp Bedömning och betygssättning, 7,5 hp Utvärdering och utvecklingsarbete, 7,5 hp Verksamhetsförlagd utbildning IV, ämneslärare, 7,5 hp

Sammanfattning

Innehållet i UVK-delen framstår som i hög grad likartat och samstämmigt vid alla lärosäten. Man har således gjort en likartat tolkning av den kravspecifikation som staten gjort i examensordningens krav på utbildningen.

5.3 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Den verksamhetsförlagda utbildningen avser att ge studenterna praktisk erfarenhet av läraryrket under utbildningstiden och ska omfatta 30 hp.²⁸

Göteborgs universitet, Högskolan för scen och musik

Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen beskrivs på följande sätt på hemsidan:

Under din utbildningstid har du praktik (VFU) där du omsätter det du lärt dig på skolan och prövar olika modeller för lärande. De erfarenheter du fått med dig på praktiken tar du med dig tillbaka till skolan för att diskutera, problematisera och utveckla tillsammans med kurskamrater och lärare. Just nu har vi ett samarbete med organisationen Star for Life och försöker förlägga två av VFU-veckorna i Sydafrika.²⁹ Lärosätet har genomfört tre resor till Sydafrika, den senaste 2016.

Följande kurser ingår i VFU:

LG10MU VFU 1 för ämneslärare i ämnet musik med inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 4,5 hp
LG20MU VFU 2 för gymnasielärare i ämnet musik, 7,5 hp
LG30MU, VFU 3 för gymnasielärare i ämnet musik, 7,5 hp
LG40MU VFU 4 för gymnasielärare i ämnet musik, 10,5 hp

Karlstads universitet, Musikhögskolan Ingesund

Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) beskrivs på följande sätt i utbildningsplanen:

²⁸ Denna del av utbildningen ska även ha flergradiga betyg på samtliga kursdelar enligt förordningsbeslut.

²⁹ http://hsm.gu.se/Utbildning/Lararutbildning/larare_musik/larare-musik-musikfordjupning

En central del av utbildningen är förlagd till skolan. Under denna del av utbildningen omsätts och problematiseras förvärvade kunskaper i praktiskt lärarbete. Erfarenheter gjorda under den verksamhetsförlagda delen inkluderas och problematiseras i de teoretiska studierna. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen syftar till att fördjupa förståelsen för läraryrkets mångsidighet och komplexitet liksom att träna studentens pedagogiska färdigheter. Den studerande deltar i olika pedagogiska aktiviteter som planering, undervisning och uppföljning. De studerande skall även involveras i samarbetet med föräldrar, i utvecklingssamtal, tolkning och konkretisering av styrdokument samt lokalt utvecklingsarbete. Lärarutbildningen vid Karlstads universitet samverkar med ett stort antal kommuner i och utanför regionen. Den verksamhetsförlagda utbildningen är på Musikhögskolan Ingesund organiserad i flera olika verksamhetsområden såsom gymnasieskolor, grundskolor samt musik- och kulturskolor. Den studerande ska under sin utbildningstid garanteras såväl variation som kontinuitet och progression i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Följande kurser ingår i VFU:

Musik med didaktisk inriktning 2 (22.5 hp) ett moment inom kursen är VFU 7,5 hp
MUGL22 Verksamhetsförlagd utbildning 2 - musiklärare, 7,5 hp
MUAL06 Verksamhetsförlagd utbildning 3 – musiklärare 7,5 hp
MUAL12 Verksamhetsförlagd utbildning 4 – musiklärare 7,5 hp

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Det finns ingen information om upplägget för VFU i utbildningsplanen eller på hemsidan, utan här måste man gå in i specifika kursplaner för att få mer information. Följande kurser ingår i VFU:

VFU 1 (FG0085), 7,5 hp
VFU 2 (FG1320), 7,5 hp
VFU 3 (FG1321), 15 hp

Linnéuniversitetet

Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) beskrivs på följande sätt i utbildningsplanen:

Den verksamhetsförlagda utbildningen är uppdelad på två femveckorsperioder och en tioveckorsperiod. Verksamhetsförlagd utbildning är förlagd till relevant pedagogisk verksamhet i de ämnen som den studerande avser ta sin examen. I ämnesstudierna möter den studerande skolverksamheten även i form av fältstudier. Under den verksamhetsförlagda utbildningen tränar den studerande på att, självständigt och tillsammans med andra, planera, genomföra, dokumentera, utvärdera och utveckla pedagogisk verksamhet och undervisning. Den studerande ska efterhand utveckla förståelse för och färdigheter i olika moment inom lärarprofessionen. Den studerande ska tillägna sig förmågan att reflektera över praktiska erfarenheter i relation till de teoretiska studierna. Mål och kriterier för den verksamhetsförlagda utbildningen relateras till ämnesstudierna och till den utbildningsvetenskapliga kärnan och anpassas till programmets examensmål.

Följande kurser ingår i VFU:

Verksamhetsförlagd utbildning för ämneslärare I, 7,5 hp
Verksamhetsförlagd utbildning för ämneslärare II, 7,5 hp
Verksamhetsförlagd utbildning för ämneslärare III, 15 hp

Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå

Den verksamhetsförlagda utbildningen beskrivs på följande sätt på hemsidan³⁰:

Genom att pröva på läraryrket i praktiken bygger du upp din erfarenhet och blir tryggare i din yrkesroll. Praktiktiden kallas verksamhetsförlagd utbildning, VFU, och ingår i alla lärarutbildningar.

Din praktiktid på arbetsplatsen har många fördelar:

- Du får uppleva förskolan/skolans verksamhet
- Du har en erfaren lärare eller pedagog som handledare
- Du skapar kontakter inom ditt framtida yrke
- Praktiktiden är uppdelad på fyra perioder för förskollärare och tre perioder för övriga lärare. Du hinner alltså pröva på att jobba på flera arbetsplatser under din studietid.

Det är möjligt att göra praktiken utomlands. Att uppleva hur skolan i ett annat land fungerar kan ge värdefulla insikter även kring den svenska skolan. Mötet mellan dig som pedagog och barnen/eleverna står i fokus. Men du kommer också att få ta del av arbete kring planering, utvecklingssamtal, och personalmöten – helt enkelt allt som en yrkesverksam lärare gör. Efter din praktik är du väl förberedd på att börja jobba som lärare. Följande kurser ingår i VFU:

U0010P VFU 1, ämneslärare 7,5 hp
U0020P VFU 2, ämneslärare 7,5 hp
U7011P VFU 3, ämneslärare 15 hp

Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö

Den verksamhetsförlagda utbildningen löper som en röd tråd genom utbildningen under terminerna 1-4 och 8-10. Studenterna VFU-placeras på grund-och gymnasieskolor och vissa VFU-perioder riktas tydligare mot studentens huvudinstrument, genre och profil. I utbildningsplanen beskrivs och motiveras ovanstående upplägg för den verksamhetsförlagda utbildningen på följande sätt:

Den verksamhetsförlagda utbildningen omfattar 30 hp och består av forskningsanknuten och handledd verksamhetsförlagd utbildning på arbetsplatser i Sverige eller utomlands. För att studenten ska komma i kontakt med olika delar av skolåret och för att kunna bereda studenten en relevant placering är momenten i verksamhetsförlagd utbildning spridda över höst- och vårterminerna. En kortare utbildningsvetenskapligt integrerad verksamhetsförlagd utbildning genomförs under studentens första läsår, så att studenten tidigt i utbildningen kommer i kontakt med skolmiljön och yrkesperspektivet, kan utvärdera sitt val av studier och i den fortsatta utbildningen ha med sig en grundläggande föreställning om vad det innebär att vara lärare. För att studenten ska ha en konkret koppling mellan ämnesstudier och övriga moment i lärarutbildningen och en säkerhet i sina ämneskunskaper när denne genomför den verksamhetsförlagda utbildningen, är övrig verksamhetsförlagd utbildning kopplad till de ämnen studenten ska undervisa i och placerad i slutet av ämnesstudierna. Introduktion, platsbesök och uppföljning av den verksamhetsförlagda utbildningen har ämnesdidaktisk koppling. Progressionen i den verksamhetsförlagda utbildningen beskrivs som en utveckling från grundläggande kunskaper och färdigheter till studentens förmåga att ta ansvar för samtliga uppgifter som ingår i läraruppdraget och sin egen fortsatta utveckling i yrket.³¹

³⁰ <http://www.ltu.se/edu/program/LYaeGA/Gor-praktik>

³¹ Texten är hämtad ur Utbildningsplan för ämneslärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad och Lunds universitet, sidan 6. Programkod: LAÄ79/LAÄGY Planen antogs: 2011-05-20

Det finns inga renodlade kurser i VFU vid Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö. VFU:n rapporteras/ges som delmoment och är inplacerade i kurserna *Ledning och didaktik och VFU (1-6)*.

Termin	VFU-period MHM/LU	HP
1	VFU1 Introducerande fältstudier	1,5
2	VFU2 Heltid 2 veckor gymnasieskola	3
3	VFU3 Kontinuerlig VFU-serie mot huvudinstrument	2
4	VFU3 Kontinuerlig VFU-serie mot huvudinstrument	3
8	VFU4 Kontinuerlig serie mot ämne 2	2,5
8	VFU5 Heltid 4 veckor i grundskola åk 7-9	6
9	VFU6 Heltid 6 veckor gymnasieskola	9
10	VFU7 VFU inom valt fördjupningsområde	3

Det finns även en kurs som både innehåller UVK och VFU; Den mångdimensionella musikläraren, LAMA13.

Umeå universitet

Den verksamhetsförlagda utbildningen är fördelad över utbildningen med egna kursplaner som relaterar till de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna och UVK-kurserna. VFU placeringar sker i samtliga kommuner i Västerbottens län samt Örnsköldsviks kommun. Det finns möjlighet att göra VFU utomlands. Följande kurser ingår i VFU:

Att vara ämneslärare, 1,5 hp (VFU I)
Att undervisa i ..., 6 hp (VFU II)
Lärarkyrkans dimensioner, 22,5 hp (VFU III)

Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro

I utbildningen ingår verksamhetsförlagd utbildning om 30 hp. Din utbildning är då förlagd till skolor och du får under handledning av erfarna VFU-lärare möjlighet att utvecklas som musiklektör och uppleva skolan som arbetsplats. Du har även möjlighet till en termins utbytesstudier i bland annat Brasilien.³² Följande kurser/delkurser ingår i VFU:

MP9100 Musikpedagogik för lärare I, 15 hp VFU I, 7,5 hp
PE1006 Utbildningsvetenskaplig kärna I, VFU II, ämneslärare, 7,5 hp
MP9300 Musikpedagogik för lärare II, Gymnasieskolan, 15 hp VFU III, 7,5 hp
PE006A Utbildningsvetenskaplig kärna III, 30 hp VFU IV, ämneslärare, 7,5 hp

Sammanfattning

Beträffande den verksamhetsförlagda utbildningen och dess planering i kurser måste sägas att underlaget är tämligen ogenomträngligt. Här har försök till uttydning och systematisering gjorts, med förbehållet att något kan ha missuppfattats. Det mest intressanta rörande VFU-kurserna utgörs egentligen av frågan om de är strukturerade i förhållande till resten av utbildningen och hur man väver samman praktik och teori rörande den kommande yrkesrollen. Frågan om detta kan emellertid ej besvaras genom att enbart studera befintliga dokument. Det vore även intressant att ta del av lärsosätenas rutiner för handledning under VFU-perioderna, handledarnas

³² <https://www.oru.se/utbildning/program/1617/?pid=618>

instruktioner och liknande samt hur samarbetet mellan gymnasieskolorna och högskolan är organiserat.

5.4 Musik ämne ett och två

I följande avsnitt redovisas de kurser som ingår i musik som ämne ett och ämne två. Kursnamnen avspeglar självklart inte hela sanningen om vad kursen innehåller, men ger en fingervisning om vad studenten kan förväntas lära sig. Utifrån dessa har här sammanfattningar av kursinnehållet gjorts för att i möjligaste mån skapa en överblick.

5.4.1 Ämne 1 – musik med didaktisk inriktning 120 hp

Innehållet i kurserna inom Ämne 1 eller *musik med didaktisk inriktning* fokuseras på musikaliskt hantverk och konstnärlig utveckling på huvudinstrument/profil/inriktning men även ensembleledning, musikteori, musiklära samt eventuell breddning. Det sker i kombination med såväl teoretiska som praktiska moment i musikdidaktik, musikpedagogik och musikmetodik. Musikdidaktik, musikpedagogik och musikmetodik har dock en relativt undanskymd roll i kursplanerna jämfört med praktiskt musikutövande. Några lärosäten ger renodlade kurser i musikpedagogik/musikdidaktik³³ inom Ämne 1.

Lärosäte	Sammanfattning av Ämne 1
Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik	Ämne 1 består av fem delkurser och ett självständigt arbete, som genomsyras av ett didaktiskt förhållningssätt.
Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund	Ämne 1 består av 10 kurser, Musik med didaktisk inriktning 1-10, och ett självständigt arbete. I kurserna står huvudinstrumentet i fokus. Musikdidaktik ingår som delkurs i samtliga kursplaner.
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Ämne 1 ges inom huvudområdet Musikpedagogik. ³⁴ Ämnet är indelat i 7 kurser med varierande innehåll men med fokus på spel på kompinstrument (piano, bas, gitarr och trummor) och sång. Musikdidaktik och musikpedagogik integreras i kursplanerna. Huvudinstrument nämns inte i kursplanerna ³⁵
Linnéuniversitetet	Kurserna fokuserar på spel/hantverk och musikpedagogik.
Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå	En liten del av kurserna fokuserar på bruksinstrument- och klassundervisning. Huvuddelen av kurserna, 30 hp är kurser i huvudinstrument och ensemble och det självständiga arbetet omfattar 30 hp. Två kurser i metodik/sång ingår i Ämne 1.
Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö	I lärarutbildningen för gymnasieskolan har studenten

³³ Exempelvis: *Ämnesdidaktik 1, Instrument och ensemble*, 7,5 hp vid Örebro universitet och *Didaktik, skola och lärande*, 15 hp vid Göteborgs universitet

³⁴ Enligt info på hemsidan <https://www.kmh.se/%C3%A4mnesl%C3%A4rarprogram>

³⁵ I kursplanerna nämns inte huvudinstrument eller profilämne. Det är en stor skillnad mot övriga lärosäten. På KMH ingår därmed kurser i profilämnet/huvudinstrument enbart i Ämne 2.

	en inriktning på huvudinstrument och ensemble redan från början inom en av följande genreinriktningar: <i>Blandade genrer, Folk- och världsmusik, Jazz, Klassiskt och Rock</i> . Förutom val av huvudinstrument kan studenten också välja att fördjupa dig inom Arrangering/ komposition, Körledning eller Rytmikpedagogik.
Umeå universitet	Kurserna fokuserar på instrumentala färdigheter. Musikdidaktiska aspekter genomsyrar verksamheten i såväl praktik som teori.
Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro	Kurser i konstnärligt utövande, ensemble m.m. varvas med kurser i musikpedagogik.

5.4.2 Musik ämne 2

Innehållet i Ämne 2 eller *Fördjupning inom ämnesområdet musik för gymnasieskolans estetiska program* omfattar 90 hp. Inom ämne två skapar lärosätena profiler och studenterna får även utrymme för personlig fördjupning inom utbildningsprogrammet. Generellt ligger tyngdpunkten på färdighetsträning i huvudinstrument (profil/inriktning) i kombination med didaktik. Utrymme ges även för breddning inom ämnesområdet med kurser i biinstrument, rytmik, musikhistoria och musikteori. Trots skillnader i innehåll och poängfördelning finns ett innehållsligt likartat mönster, vilket åskådliggörs i nedan.

Göteborgs universitet/Högskolan för scen och musik

Huvudämne	15,5 hp
Personligt spår tre terminer val a	7,5 hp
Konstnärligt projekt	15 hp
Ämnesdidaktik	26 hp
Konstnärlig utveckling och pedagogisk fördjupning	7,5 hp
Ackompanjemang med profil	3,5 hp

Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund

Instrument och ensemble

Instrument	35 hp
Musikdidaktik	22,5 hp
Musikkunskap	16,5 hp
Instrumental breddning	1 hp
Självständigt arbete 1- musiklärare (skriftligt)	15 hp

Musik i klass

Musikdidaktik	37,5 hp
Musikkunskap	20,5 hp
Instrumental breddning	17 hp
Självständigt arbete 1- musiklärare (skriftligt)	15 hp

Musikteori och komposition

Musikdidaktik	21,5 hp
Musikkunskap	46,5 hp
Instrumental breddning	7 hp
Självständigt arbete 1- musiklärare (skriftligt)	15 hp

Musik och ljudproduktion

Musik och ljudproduktion med metodik	43 hp
Musikdidaktik	14,5 hp
Musikkunskap	16,5 hp
Instrumental breddning	1 hp
Självständigt arbete 1- musiklärare (skriftligt)	15 hp

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Profilämne (huvudinstrument)	25 hp
Ämnesdidaktik/övningsundervisning	25 hp
Biämne	12,5 hp
Ensemble	12,5 hp
Självständigt arbete (7,5 konstnärligt projekt och 7,5 hp uppsats)	15 hp

Linnéuniversitetet

Delkurs 1 och 2 (huvudinstrument, biinstrument, ensemble, didaktik, metodikobjektundervisning, musikproduktion m.m.)	30 hp
Musikalisk fördjupning	10,5 hp
Musikpedagogiskt ledarskap	7,5 hp
Fokus på gymnasiekurser	7,5 hp
Musikvetenskap för musiklärare	7,5 hp
Valbar konstnärlig och musikdidaktisk specialisering	9 hp
Forskningsförberedande delkurs	3 hp
Musik, fördjupning, självständigt arbete	15 hp

Luleå tekniska universitet/Musikhögskolan i Piteå

Ämne 2, obligatoriska kurser 60 hp

Rytmik	7,5 hp
Huvudinstrument och ensemble	30 hp
Metodik instrument/sång	7,5 hp
Estetisk kommunikation	7,5 hp
Musik i grundskolan	7,5 hp

Valbara kurser 30 hp

Brukspiano med sång	7,5 hp
Brukspiano med gitarr	7,5 hp
Klassrumsinstrument 1 och 2	15 hp
Arrangering och musikproduktion	7,5 hp
Musikteorimetodik	7,5 hp

Lunds universitet/Musikhögskolan i Malmö

Utifrån det underlag som finns tillgängligt är det svårt att få fram en tabell efter samma mönster som för övriga lärosäten. Kurserna innehåller olika delkurser som beskrivs i dokumentet ”Ämne 2 musik, Estetiska fördjupningskurser”³⁶.

Umeå universitet

Inom Ämne 2 ges tre kurser om 30 hp (ännu ej beslutade- därför ges ingen närmare beskrivning). Möjlighet finns till fördjupning inom inriktning som huvudinstrument eller musikteori/arrangering/komposition. Kurserna som till stor del består av instrumentalstudier och ensemblespel, genomsyras av musikdidaktik. Teoretiska och vetenskapliga begrepp integreras och särskild vikt läggs vid att studenten ska kunna presentera och bearbeta aktuell forskning. Ett skriftligt examensarbete om 15 hp ingår.

Örebro universitet/Musikhögskolan i Örebro

Ämnesdidaktik musik	7 hp
Ämnesdidaktik instrument och ensemble	8 hp
Huvudinstrument	16,5 hp
Ensemble	9 hp
Ackords/och ackompanjemangsinstrument	2 hp
Musikteori	8 hp
Närbesläktat instrument/alternativ genre	5 hp
Ensembleledning	12,5 hp
Konsertprojekt	5,5 hp
Musikerns omvärld	1,5 hp
Självständigt arbete, 15 hp	15 hp

5.4.3 Sammanfattning

Kurserna i ämne ett *musik med didaktisk inriktning* och ämne två *fördjupning inom ämnesområdet musik för gymnasieskolans estetiska program* liksom definitionen av dessa två ämneskategorier är i hög grad sammanlänkade. Detta gör det svårt att urskilja ämnenas olika delar. Det finns stundtals även vissa svårigheter att avgöra huruvida progression föreligger inom kurserna.

5.5 Sammanfattande analys

Programstrukturen är tämligen olika utformad. Dessa skillnader utgörs ytligt sett främst av formaliadelar. Karlstads universitet/Musikhögskolan Ingesund skiljer ut sig genom att endast ge kombinationen musik/musik medan de andra lärosätena ger möjlighet till kombination med annat ämne. Vid flertalet lärosäten läses UVK-kurserna gemensamt med andra lärarstudenter vilket i någon mån kan antas ge en mer strikt karaktär på denna del. Här torde även möten mellan olika lärargrupper kunna äga rum som i någon mån också utgör en förberedelse för yrkeslivet, där ju olika ämneslärare måste samarbeta i vardagen. När det gäller VFU har det varit svårt att få in heltäckande information så denna del av utbildningsstrukturen återstår i grunden att undersöka.

Beträffande ämnesstudierna kan man konstatera att här sätter högskolorna sin prägel på utbildningen i enlighet med den tradition man har. Linnéuniversitet och Umeå universitet, som relativt nyligen startat sina musikleäro utbildningar, tycks erbjuda färre profiler eller inriktningar

³⁶ http://www.mhm.lu.se/sites/mhm.lu.se/files/gy_beskrivning_ämne2_musik.pdf

inom Ämne två. Innehållet i deras kursplaner har en mer akademisk framtoning med forskningsförberedande moment och mer omfattande kurslitteraturlistor. KMH är ensamt om att introducera huvudinstrumentet först i Ämne två (kallat profilämne i utbildningens styrdokument). En fråga som måste resas i relation till upplägget av ämne ett respektive ämne två är: Vad får de studenter med sig som enbart läser musik som ämne ett? Frågan uppstår i relation till att musikpedagogik och didaktik utgör en betydande del av studierna i ämne ett.

Det måste emellertid understrykas att det finns betydande svårigheter att göra klara jämförelser mot bakgrund av otillräcklig information i det för allmänheten tillgängliga material som finns att tillgå via hemsidorna.

6. Söktryck till ämneslärarutbildning i musik

Intresset för högskoleutbildningar mäts ofta i vad som benämns söktryck i form av antal förstahandssökande. När lärarutbildningen gjordes om 2001 minskade intresset generellt, vilket dock inte gällde ämneslärarutbildningen i musik. Med 2011-års lärarutbildningsreform förändrades, som vi sett tidigare, även ämneslärarutbildningen i musik påtagligt. Mot denna bakgrund är det intressant att titta närmare på sökmönstret. Ett annat självklart sätt att mäta intresse är att studera antalet antagna på utbildningen. Särskilt intressant är det att se närmare på hur många studenter som väljer att läsa musik/musik respektive musik/annat ämne.

I detta avsnitt redovisas söksiffror för ämneslärarutbildning i musik/musik samt antal antagna studenter med ämneskombinationen musik/musik samt musik/annat ämne.

Sökande till ämneslärarutbildningen i musik

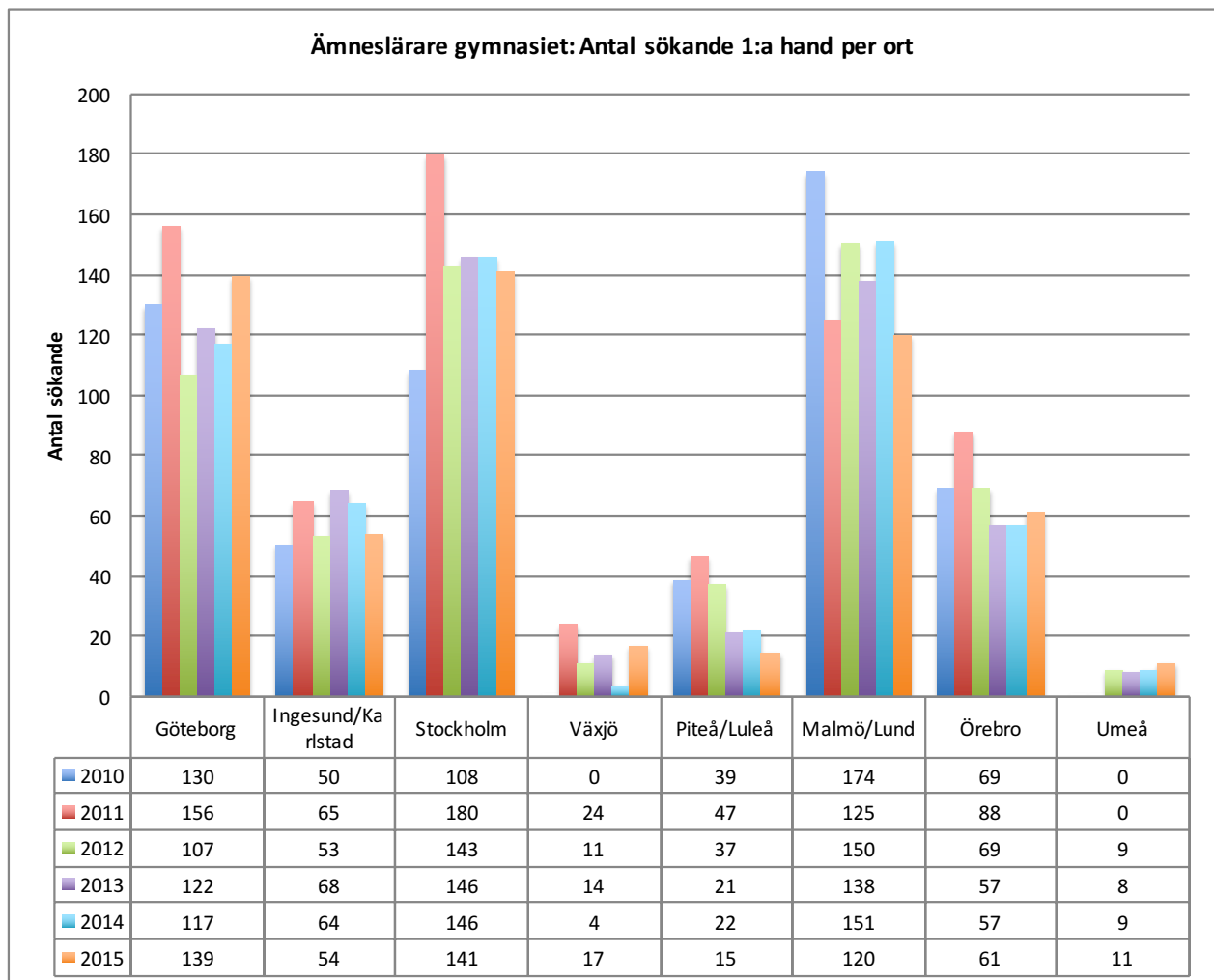
Generellt har söktrycket till ämneslärarutbildning i musik minskat med drygt 130 från 2010 till 2015, en minskning som skett stegvis från år till år. I tabellen nedan redovisas antalet sökande till ämneslärarutbildningen i musik i hela landet.

Tabell 1: Antal sökande till ämneslärarutbildning i musik, hela landet

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antal sökande musik/ musik, gymnasiet, över hela landet	690	685	685	574	570	558

När söksiffrorna delas upp på lärosäten blir bilden delvis annorlunda. Söktrycket kan beskrivas som relativt stabilt till utbildningarna i Göteborg, Ingesund, Malmö och Stockholm. I Växjö har siffrorna fluktuerat påtagligt, medan det i Umeå varit en svag uppgång. I Piteå och Örebro har söktrycket minskat något.

Tabell 2: 1:a hand sökande till ämneslärarutbildningen i musik uppdelat på ort

Statistiken är hämtad från en pågående utredning vid LTU i maj 2015 (S. Landh och L. Gifvars).

Det ökade söktrycket för KMH under 2011 antas ha samröre med att antagning.se började användas då. Idag är samtliga lärosäten kopplade till detta system.

Antagna till ämneslärarutbildning i musik

I tabellen nedan redovisas antal antagna till ämneslärarutbildning i musik åren 2011-2015 avseende inriktningen musik/musik samt musik/annat ämne.³⁷

		2011	2012	2013	2014	2015	
GU	Musik/musik	9	5	11	13	20	
	Musik/annat ämne	9	6	7	8	8	
	<i>Summa</i>	18	11	18	21	28	
KAU	Musik/musik	-	17	27	26	37	
	Musik/annat ämne	-	-	-	-	-	
	<i>Summa</i>	-	17	27	26	37	
KMH	Musik/musik	15	21	26	37	25	
	Musik/annat ämne	4	6	6	5	9	
	<i>Summa</i>	19	27	32	42	34	
LNU	Musik/musik	-	-	-	-	-	
	Musik/annat ämne	16	8	13	10	16	En ingång. Ämne 2 väljs senare
	<i>Summa</i>	16	8	13	10	16	
LTU	Musik/musik	10	12	8	12	7	
	Musik/annat ämne	3	0	0	0	0	
	<i>Summa</i>	13	12	8	12	7	
LU	Musik/musik	-	-	-	-	-	
	Musik/annat ämne	32	36	34	35	26	En ingång. Ämne 2 väljs senare
	<i>Summa</i>	32	36	34	35	26	
ORU	Musik/musik	-	17	15	9	9	
	Musik/annat ämne	-	1	3	3	6	
	<i>Summa</i>	-	18	18	12	15	
UMU	Musik/musik	-	-	-	-	-	
	Musik/annat ämne	-	5	5	3	4	En ingång. Ämne 2 väljs senare
	<i>Summa</i>	-	5	5	3	4	
Totalt i landet		98	134	155	161	167	

Antalet studenter som väljer att kombinera musik med annat ämne fluktuerar i förhållande till det totala antalet sökande. I Piteå har inga med denna kombination antagits under senare år. I Göteborg har studenter med denna kombination varit mest stadig och vid KMH och Örebro har det funnits sådana studenter vid varje antagning men antalet har pendlat starkt i förhållande till

³⁷ Denna statistik, hämtad från Ladok, får i huvudsak betraktas som tillförlitlig, men det kan finnas oklarheter. Dessa påverkar emellertid inte helhetsbilden enligt vår bedömning.

det sammanlagda antalet antagna. Vid Linnéuniversitetet och Umeå universitet väljer studenterna ämne två först senare i utbildningen varför valen inte blir synliga i denna statistik.

I detta material framgår inte avhopp från utbildningen och inte heller byten av ämne två. Det är dock en allmän uppfattning att det i ämneslärarutbildningen i musik är relativt vanligt med byten av ämne två bland de studenter som kombinerar musik med annat ämne. Dvs. uppfattningen är att studenterna väljer att byta till musik också som ämne två en bit in i utbildningen. Det återstår dock att undersöka.

7. Sammanfattande analys

Läroarbuddning har i Sverige under lång tid varit föremål för livaktiga och stundtals infekterade diskussioner. Orsaken till det har ytligt sett varierat men i grunden handlar det om att läroarbuddningens iscensättning utgör ett perspektiv på framtiden och fylls med tankar och föreställningar om vad som kan komma att vara viktigt. Läroarbuddningen utgör också en grundpelare i välfärdsstatens framväxt och omfattar i Sverige idén om allas rätt till utbildning. Med detta perspektiv är det inte förvånande att just läroarbuddningen varit föremål för ett återkommande reformer.

Fram till 2011-års läroarbuddningsreform och legitimationskravet förblev musikläroarbuddningen relativt opåverkad. Innan dess hade man kunnat bli musiklärare på många vägar. Med läroarbuddningsreformen från 2011 kom den traditionella instrumental- och ensembleläroarbuddningen att försvinna. Detta har skapat både förvirring och en del frustration vid högskolorna. I och med att alla högskolor var tvungna att på nytt ansöka om examensrätt på ämnesläroarbuddningen i samband med reformen, blev också processen med att bygga en ny ämnesläroarbuddning i musik kraftigt forcerad. För att kunna hålla det angivna tidsschemat kom man sannolikt, vid flera av högskolorna, att tvingas skriva fram dokument i en ordningsföljd som inte var funktionell i förhållande till utbildningens genomförande. Det är troligt att en rad ”barnsjukdomar” finns dolda i strukturen.

Vid en jämförelse av ämnesläroarbuddningen i musik med andra praxisrelaterade ämnesläroarbuddningar som bild, idrott och hälsa samt dans finner man ett spektrum av uttolkingar av hur utbildningen kan byggas. Det kan vara från den mer traditionella hållningen där ämnesstudier läses helt separat såsom det normalt görs i teoretiska ämnen, till en fullständig integrering av didaktiska studier och ämnesstudier. Det finns alltså utrymme att göra egna tolkningar av hur ämnesstudierna kan läggas upp.

Grunden för antagning av studenter till läroarbuddningen utgörs av antagningsprov i två huvuddelar: ett för alla högskolor gemensamt prov samt ett lokalt prov. De lokala proven är direkt kopplade till de olika utbildningarnas profil och utgör därmed även en tydlig signal om utbildningarnas innehåll och högskolornas tradition. Vid Musikhögskolorna i Ingesund och Örebro har man först på senare år ansökt om och fått examensrätt för konstnärliga utbildningar. Där har i stället läroarbuddning i lika hög grad varit en musikerutbildning som en läroarbuddning, vilket sannolikt bidragit till att skapa en tydlig profil.

Programstrukturen på de olika lärosätena skiljer sig åt i flera avseenden. Vid samtliga lärosäten utom Ingesund kan musik kombineras med annat ämne. Vid de nyare läroarbuddningarna på Linnéuniversitetet och vid Umeå universitet finns inga specificerade inriktningar, sannolikt inte heller vid Musikhögskolan i Piteå. I de två tidigare fallen torde detta kunna förklaras av att läroarbuddningen i musik inrättades först 2011 och således inte bygger på någon äldre tradition. Vid flera lärosäten – Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet, Umeå universitet och Örebro universitet samläses UVK med andra studenter på läroarbuddningen. På Ingesund, KMH och Lunds universitet ges UVK separat utan samordning med övriga läroarbuddningsstudenter. Andelen poäng på grund respektive avancerad nivå skiljer sig också åt medan de flesta gör två självständiga arbeten om 15 hp vardera. Endast i Piteå görs ett sammanhängande självständigt arbete om 30 hp.

Beträffande den utbildningsvetenskapliga kärnan tycks samstämmigheten vara relativt stor varvid det kan konstateras att man ligger nära examensordningens formuleringar. Den verksamhetsförlagda utbildningen har varit svår att skapa en tydlig bild av. För att skapa en tydlig bild av upplägg och struktur för denna del av utbildningen skulle en mer djupgående undersökning behöva göras bl.a. med intervjuer av ansvariga på respektive lärosäte.

Musik som ämne ett och ämne två är i hög grad sammanlänkade, vilket i grunden gör det svårt att urskilja de olika delarna. Detta ger också vissa svårigheter i att se om och på vilket sätt progression i kurserna faktiskt föreligger. Ämne ett, *musik med didaktisk inriktning*, har en tydlig kombination av teoretiska och praktiska moment inom musikpedagogik, -didaktik och -metodik. Det finns också omfattande inslag av praktiskt musikutövande. Informationen om hur det faktiskt ser ut på utbildningen framstår delvis som oklar. Vid några av lärosätena står huvudinstrumentet tydligt i fokus inom ämne ett, t.ex. i Ingesund och Piteå och i Malmö ges tyngd åt de olika inriktningarna som finns inom utbildningen. För ämne två, *fördjupning inom ämnesområdet musik för gymnasieskolans estetiska program*, har lärosätena skapat profiler och inriktningar relaterade till den egna traditionen där sådan finns. Det ges i allmänhet också stort utrymme för studenten att själv forma utbildningen här. Det ryms förvånansvärt lite huvudinstrumentstudier här, vilket blir särskilt påtagligt om man t.ex. jämför med lärarutbildning i ämnet idrott och hälsa eller bild, där rena ämnesstudier uppgår till 90 hp respektive 120 hp så som det ser ut i utbildningsplanerna.

Det finns alltså en stor spännvidd i utbildningens upplägg över landet, vilket ger möjligheter för studenter att välja lärosäte efter eget intresse och inriktning. Samtidigt finns det tydliga gemensamma drag som sannolikt härrör ur en gemensam tradition och tanke om hur musik lärs ut. Här hade den tänkta nordiska studien varit av stort intresse för att se om det rör sig om en specifik svensk tradition eller om det finns en bredare bakgrund i hur lärarutbildning på musikområdet konstrueras. Denna frågeställning är också intressant i relation till definitionen av ämne ett och två, där det pedagogiska, didaktiska och metodiska får ett mycket stort utrymme jämfört med andra ämnen inom lärarutbildning, och då även praxisrelaterade.

Intresset för ämneslärarutbildning i musik mätt i form av förstahandssökanden får sägas vara relativt stabilt. Detsamma gäller antalet antagna som varit stadigt ökande sedan 2011, då visserligen bara ett fåtal lärosäten gjorde antagningar enligt de uppgifter som finns att tillgå i i det nationella studiedokumentationssystemet Ladok. Antalet studenter som läser ämneskombinationen musik/musik överstiger kraftigt antalet som kombinerar musik med annat ämne. Ingesund ger som tidigare nämnts inte möjlighet att kombinera med annat ämne. I Piteå har under de senaste åren inga studenter med andra ämneskombinationer antagits och i Malmö har det bara rört sig om enstaka individer. Vid KMH har upp till en tredjedel av de antagna studenterna valt kombination med annat ämne och i Göteborg upp till nästan hälften, medan det i Örebro fluktuerat starkt. I Umeå och vid Linnéuniversitet finns bara en ingång och ämne två väljs senare under utbildningen. I dessa siffror återfinns inte avhopp och byte av inriktning, men det är väl känt att en inte obetydlig grupp av studenter som valt att kombinera med annat ämne väljer att byta till musik som ämne två under utbildningens gång.

Det kan nog utan överdrift sägas att ämneslärarutbildningen i musik fortfarande söker sin form. De barnsjukdomar som uppstod i samband med att utbildningen skulle byggas upp i ett nytt format hänger ännu kvar. Flera av lärosätena arbetar med att vikta musikhögskoletraditionens instrumental- och ensemblelärare mot 2011-års lärarutbildning. En viss konkurrens mellan

musikpedagogik, -didaktik och -metodik samt en mer renodlat musikalisk tradition kan kanske också skönjas i underlaget. Eller annorlunda uttryckt, de olika traditionerna inom ämneslärarutbildningen i musik har ännu inte funnit sina positioner.

I denna rapport har ett försök att skapa en översiktlig bild av hur ämneslärarutbildningen i musik/musik utformats vid landets lärosäten gjorts. Bilden är inte heltäckande i alla avseenden, men den ger trots allt en översikt. Förhoppningen är att detta arbete ska kunna bidra till en vidare utveckling av utbildningen på KMH, men också vid övriga lärosäten.

Bilagor

Bilaga 1: Utredningsdirektiv

Beslut

UF-nämnden 2015-02-26

Direktiv utredning “Översyn av utbildningsstrukturen – fokus lärarutbildning”

Enligt beslut om verksamhetsplan i högskolestyrelsen 2014-11-07 och i UFN ska en översyn av hela utbildningsstrukturen vid KMH göras. I dessa beslut betonas lärarutbildningen utifrån dess roll som nyckelfunktion i relation till det framtida musiklivet. Mot denna bakgrund ska en särskild utredning göras avseenden ämneslärarutbildningen i musik samt andra kompletterande pedagogiska utbildningar (MP60-utbildningarna). En systematisk jämförelse av ämneslärarutbildningen på KMH ska göras med andra ämneslärarutbildningar i musik i Sverige samt ev. även i andra nordiska länder.

- Hur ser sökandetrycket ut för ämneslärarutbildningen i musik vid KMH jämfört med vid andra lärosäten?
- Vilka rutiner finns för att säkerställa att sökanden har tillräckliga förkunskaper i såväl teoretiskt som konstnärlig/musikaliskt avseende?
- Hur ser programstrukturen ut vid respektive lärosäte? Vilka kurser ges inom lärarprogrammen? Inriktning/profiler?
- Samläser man med andra studenter på övriga utbildningar? I så fall i vilken utsträckning?
- Vilken omfattning har den lärarledda undervisningen?
- Vilken formell kompetens har de lärare som undervisar på ämneslärarprogrammen?

Gruppens sammansättning

- Professor Mats Widlund, KK ordf.
- Lektor Filip Kvissberg, MPS
- Lektor fil. dr Ronny Lindeborg, MPS
- Adjunkt, fil. dr Irene Sjögren, JZ
- Adjunkt Björg Ollén, MPS
- Adjunkt Karin Hjertzell, KK
- Adjunkt Gunnel Mautitzson, FM
- Adjunkt Peter Schyborger, MoM
- Två studentrepresentanter (utses av studentkåren)

Till gruppens sekreterare tillika sammankallande utses avdelningschef Peder Hofmann, UFA.

Uppdragets rapportering

Uppdraget ska slutrapporteras senast den 1 december 2015 i form av en skriftlig rapport till UF-nämnden, med en skriftlig delrapport om hur arbetet fortgår senast den 1 september 2015

Bilaga 2: Frågor till lärosäten med ämneslärarutbildning i musik

Hur ser sökandetrycket ut på 7-9 och gy för de senaste tre åren?

Hur många har antagits på 7-9 och gy för de senaste tre åren?

Vilken formell kompetens har lärarna? (Antal adjunkter, lektorer och professorer)

Hur ser uppdelningen ut mellan ämne 1 och ämne 2 ut på ämneslärarprogrammet för gy?

Hur många läser Mu-Mu hos er nu? Gruppen har valt att titta på de som antogs 2014. Vi vill gärna kunna jämföra instrument och genre från antagna 2014, för att se hur det ser ut över landet.